

Riksdagsledamöternas pensionssystem

Sammanfattning

Riksdagsstyrelsen anser att det är nödvändigt att ändra ledamöternas pensionssystem, inte minst på grund av att pensionsförmåner för yngre ledamöter i dagens system är orimligt låga. Utgångspunkten för ändringarna bör vara att pensionsförmåner beräknas på samma sätt oavsett ledamotens ålder. Även reglerna för omräkning av förmåner bör vara desamma oavsett ledamotens ålder. All tjänstgöringstid ska ge rätt till pension. Möjligheten att tjäna in en hel ålderspension på tolv år avskaffas. Samma regler ska gälla för talman, och den särskilda talmanspensionen avskaffas.

Systemet måste fungera smidigt så att personer kan "gå in i och ut ur politiken" utan att förlora i pensionshänseende. Systemet bör också fungera så neutralt som möjligt i förhållande till om och när en person ska kandidera, avgå, ändra tilläggsuppdrag etc. Ledamöternas pensionsförmåner ska, åtminstone tills vidare, vara förmånsbestämda, men reglerna görs mer lika ett avgiftsbestämt system genom att pensionsnivån bestäms av de sammanlagda inkomsterna under uppdragstiden. Härigenom blir ledamöternas pensionssystem mer flexibelt och anpassat till de speciella förutsättningar som gäller för ledamotsuppdraget.

I det nya systemet kommer alla förmåner att kallas ålderspension och tjänas in utan vare sig nedre eller övre åldersgräns. Intjänandetiden begränsas till högst 30 år.

Riktmärket för pensionsnivån är den pension som en statstjänsteman beräknas få om han eller hon arbetar hos en statlig arbetsgivare från 23 års ålder och fortsätter där till 65 år, med en lön som hela tiden motsvarar ledamotsarvodet. I ledamöternas pensionssystem ska en sådan pensionsnivå kunna uppnås efter 30 års uppdragstid. Därmed kompenseras i viss mån för att ledamotsuppdraget kan medföra att löneutvecklingen i det tidigare förvärvsarbetet under tiden stannar av och får effekter på det fortsatta pensionsintjänandet vid en framtida återgång till yrkeslivet. Den som åtar sig ett ledamotsuppdrag ska inte behöva riskera att förlora i pensionshänseende.

En ledamot får pensionsrätt för utbetalt ledamotsarvode och vissa tilläggsarvoden med 0,72 % för inkomster som, omräknat till helår, inte överstiger

7,5 inkomstbasbelopp och 2,40 % för inkomstdelar över denna nivå, dock högst 30 inkomstbasbelopp. Intjänade pensionsrätter omräknas med förändringen av inkomstindex fram till pensioneringen. Det inledande pensionsbeloppet för år utgörs av de indexerade pensionsrätterna med tillägg av en framtida årlig inkomstillväxt av 1,6 %. Pensionsbeloppet räknas därefter årligen om med förändringen av inkomstindex utöver 1,6 procentenheter. Om balansindex har fastställts används det i stället för inkomstindex vid omräkning av pensionsbeloppet.

De nya reglerna bör införas den 1 januari 2010 och omfatta alla ledamöter som då tjänstgör eller som senare kommer att tjänstgöra i riksdagen. Pensionsrätt för tjänstgöringstid före ikraftträdandet räknas om till det nya systemet, dock med viss schablonisering. Den nuvarande ordningen att hela ålderspension kan tjänas in på tolv år bibehålls som en jämförelse ytterligare en valperiod, till valet 2014. Om sådan ålderspension skulle ha blivit högre än pensionen enligt det nya beräkningssättet betalas mellanskillnaden ut som ett tilläggsbelopp under pensionstiden.

Reglerna för sjukpension ändras så att en ledamot som blivit helt sjukskriven under tjänstgöringen kan få sjukpension även om Försäkringskassans beslut om hel sjuk- eller aktivitetsersättning fattas först därefter. Sjukpensionen utges för den tid sjuk- eller aktivitetsersättningen avser. Nivåerna anpassas till dem som gäller i det statliga tjänstepensionssystemet.

Nya regler föreslås även för efterlevandepension. Efterlevandepension kommer att omfatta efterlevande till ledamöter som avlider under tjänstgöringstiden och efterlevande till f.d. ledamöter som vid dödsfallet uppbär ålderspension av viss minsta storlek eller uppbär sjukpension. Möjligheten för make att få en livsvarig efterlevandepension kommer att upphöra. Barn till en avgången ledamot som avlider under inkomstgarantitiden kommer att omfattas av efterlevandeskyddet i inkomstgarantin. Detta efterlevandeskydd höjs till ett prisbasbelopp per år.

Egenlivräntor, som fastställts enligt nuvarande regler och avser ledamöter som avgått före 2010 och inte återvänder till riksdagen, ska med början 2011 omräknas vid förändring av prisbasbeloppet. Det gäller även livräntor som avser dem som varit ledamöter av Europaparlamentet.

Lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet, den s.k. företrädarlagen, bör upphöra att gälla vid utgången av 2009. Lagen ska fortfarande tillämpas på egenpension och efterlevandepension som tjänats in under tid före lagens upphörande. Detta gäller för den som inte fullgör tid i riksdagen därefter. Den upphävda lagen ska också tillämpas på inkomstgaranti och efterlevandeskydd som hänför sig till tid som fullgjorts i Europaparlamentet och riksdagen före lagens upphävande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
1 Riksdagsstyrelsens förslag till riksdagsbeslut	5
2 Riksdagsstyrelsens lagförslag	6
2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter	6
2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter	23
2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet.....	24
2.4 Förslag till lag om upphävande av lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet.....	25
2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter	26
2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd	27
2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen	28
3 Ärendet och dess beredning	30
4 Riksdagsstyrelsens överväganden och förslag	32
4.1 Nuvarande bestämmelser	32
4.1.1 Ålderspension.....	32
4.1.2 Talmanspension.....	33
4.1.3 Sjukpension	34
4.1.4 Efterlevandepension	34
4.1.5 Efterlevandeskydd i inkomstgarantin	35
4.2 Europaparlamentets ledamotsstadga	36
4.3 Nya bestämmelser om ålderspension	36
4.3.1 Intjänande av ålderspension	36
4.3.2 Pensionens storlek och indexering under pensionstid	41
4.3.3 Uttag av ålderspension	43
4.3.4 Talmanspension avskaffas.....	44
4.3.5 Jämförelse av intjänad pensionsrätt enligt nuvarande och nya regler.....	44
4.3.6 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.....	45
4.4 Nya bestämmelser om sjukpension	48
4.5 Nya bestämmelser om efterlevandeförmåner	49
4.6 Företrädarlagen	52
4.7 Kostnader	53
4.8 Administration.....	54

5 Författningskommentar	56
5.1 Lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter	56
5.2 Lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter	68
5.3 Lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet	68
5.4 Förslag till lag om upphävande av lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet	68
5.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter	69
5.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd	69
5.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen	69
Bilaga 1	70
Sammanfattning av promemorian	70
Bilaga 2	72
Förteckning över remissinstanser	72

1 Riksdagsstyrelsens förslag till riksdagsbeslut

Riksdagsledamöternas pensionssystem

Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (lagförslag 2.1),
2. lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (lagförslag 2.2),
3. lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet (lagförslag 2.3),
4. lag om upphävande av lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet (lagförslag 2.4),
5. lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter (lagförslag 2.5),
6. lag om ändring i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd (lagförslag 2.6),
7. lag om ändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen (lagförslag 2.7).

Stockholm den 7 oktober 2009

På riksdagsstyrelsens vägnar

Per Westerberg

Anders Forsberg

I detta beslut har deltagit: Per Westerberg, ordförande, Lars Lindblad (m), Leif Jakobsson (s), Margareta Pålsson (m), Karl Gustav Abramsson (s), Bertil Kjellberg (m), Roger Tiefensee (c), Johan Pehrson (fp) och Margareta Israelsson (s).

2 Riksdagsstyrelsens lagförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter¹

dels att 2 kap. 3, 4, 6 och 8–10 §§, 7 och 8 kap., 9 kap. 3 och 4 §§, 10–12 och 14 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 2 kap. 7 §, 9 kap. 1, 2, 5 och 6 §§ och 13 kap. 2, 5, 10 och 17–21 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya kapitel, 8 och 11 kap., fyra nya paragrafer, 1 kap. 6 § och 9 kap. 7–9 §§, samt närmast före 9 kap. 1, 5, 8 och 9 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

6 §

I denna lag avses med

1. prisbasbelopp: prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring,

¹ Senaste lydelse av
 2 kap. 3 § 2000:432
 2 kap. 6 § 1997:1067
 2 kap. 8 § 1997:1067
 2 kap. 9 § 1997:1067
 2 kap. 10 § 1997:1067
 7 kap. 1 § 2009:679
 7 kap. 3 § 1997:1067
 7 kap. 5 § 1996:305
 7 kap. 6 § 1996:305
 8 kap. 1 § 1996:305
 8 kap. 3 § 1996:305
 8 kap. 4 § 1997:1067
 9 kap. 3 § 1996:305
 9 kap. 4 § 1996:305
 10 kap. 1 § 1996:305
 10 kap. 3 § 1997:1067
 11 kap. 1 § 2009:679
 11 kap. 3 § 2001:1000
 12 kap. 1 § 2009:679
 12 kap. 4 § 1996:305
 12 kap. 5 § 1997:1067
 14 kap. 1 § 1997:1067
 14 kap. 2 § 1997:1067
 14 kap. 4 § 2006:998.

2. förhöjt prisbasbelopp: det förhöjda prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen om allmän försäkring,

3. inkomstbasbelopp: inkomstbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,

4. inkomstindex: inkomstindex enligt 1 kap. 5 § lagen om inkomstgrundad ålderspension, och

5. balansindex: balansindex enligt 1 kap. 5 c § lagen om inkomstgrundad ålderspension.

2 kap.

7 §

Övriga bestämmelser i denna lag gäller, där annat inte följer av 1–6 §§ eller framgår av sammanhanget, även talmannen.

Övriga bestämmelser i denna lag gäller, där annat inte följer av 1 och 5 §§ eller framgår av sammanhanget, även talmannen.

8 kap. Ålderspension

Rätt till ålderspension

1 §

En ledamot som tillgodoräknas pensionsrätt enligt bestämmelserna i detta kapitel har rätt till ålderspension.

Pensionsrätt

2 §

Pensionsrätt tillgodoräknas en ledamot för varje månad som han eller hon har fått arvode som avses i 4 § eller sjukpension enligt denna lag. Pensionsrätt för tid före 2010 tillgodoräknas dock enligt vad som anges i 5 §.

3 §

Pensionsrätten för en månad utgör 0,72 procent av den del av underlaget enligt andra och tredje styckena som inte överstiger 0,625 inkomstbasbelopp och 2,40 procent av den del av underlaget som överstiger 0,625 men inte 2,5 inkomstbasbelopp.

Underlaget för pensionsrätten utgörs av sådant arvode som avses i

4 § som har betalats under månaden med tillägg för avdrag som gjorts enligt 3 kap. 4 §.

Om ledamoten under månaden har fått sjukpension, och inte haft rätt till arvode som avses i 4 §, utgörs underlaget för pensionsrätten i stället av arvode som ligger till grund för sjukpensionen, omräknat med förändringen av inkomstindex mellan det år arvodet avser och det år pensionsrätten avser.

4 §

Arvode som ligger till grund för pensionsrätt är

1. talmansarvode enligt 2 kap. 1 §,
2. ledamotsarvode enligt 3 kap. 1 §,
3. tilläggsarvode enligt 3 kap. 2 §, och
4. arvode enligt 1 § 2, 4, 5 och 8 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

5 §

Pensionsrätt för tid före 2010 utgör

1. för tid som talman 2 520 kronor, multiplicerat med det antal dagar före 2010 som talmansuppdraget har fullgjorts, delat med 30,4,
2. för tid som ledamot 773 kronor, multiplicerat med det antal dagar före 2010 som ledamotsuppdraget har fullgjorts, delat med 30,4, och
3. 2,40 procent av tilläggsarvode enligt 3 kap. 2 §, arvode enligt 1 § 1–4 och 8 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ som utbetalats under åren 2001–2009 och arvode enligt 1 § 3 nämnda lag i dess lydelse före den 1 juli 2003 för uppdrag i Riksdagens revisorer under tiden 2001–juni 2003.

Med tid som ledamot jämställs tid med sjukpension, dock att sjukpension som grundar sig på talmansarvode jämställs med tid som talman.

Med tid som ledamot jämställs tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009.

Pensionsrätt enligt denna paragraf tillgodoräknas inte om ledamoten har rätt till egenpension enligt lagen (1988:589) om ersättning m.m. till riksdagens ledamöter eller motsvarande äldre lagstiftning.

Pensionsrätt tillgodoräknas inte för tid som tillgodoräknas ledamoten som pensionsgrundande enligt artikel 28 Europaparlamentets beslut nr 684/2005/EG, Euratom av den 28 september 2005 om antagande av Europaparlamentets ledamotsstadga.

Ålderspensionens storlek

6 §

Ålderspension utgör för år summan av de pensionsrätter som tillgodoräknas multiplicerat med 1,19. Varje pensionsrätt räknas därvid om med förändringen av inkomstindex mellan det år pensionsrätten avser och det år ålderspensionen börjar betalas ut. Pensionsrätt enligt 5 § anses vid omräkningen avse 2009. Om balansindex har fastställts för det år ålderspensionen börjar betalas ut ska beräkningen i stället göras med hänsyn till detta index.

Om pensionsrätt tillgodoräknas för fler än 360 månader grundas ålderspensionen endast på pensionsrätterna för de senaste 360 månaderna. Pensionsrätt som tillgodoräknas enligt 5 § anses därvid avse det antal månader som motsvarar antalet tjänstgöringsdagar enligt 5 § första stycket 1 och 2 delat med 30,4.

7 §

Om ålderspensionen börjar tas ut före den månad ledamoten fyller 65 år minskas pensionen med 0,5 procent för varje månad som återstår till den månad då han eller hon fyller 65 år.

Om uppehåll görs i utbetalningen före den månad ledamoten fyller 65

år ska ålderspensionen, när den åter utges, minskas med 0,5 procent för varje månad som den tidigare har tagits ut och som vid den fortsatta utbetalningen återstår till den månad då ledamoten fyller 65 år. Till den del ålderspensionen grundas på pensionsrätt för tid efter det tidigare uttaget ska minskningen inte avse det antal månader som ålderspensionen tidigare tagits ut.

8 §

Ålderspensionen räknas varje år om med hänsyn till förändringen av inkomstindex för föregående år och det år pensionsutbetalningen avser dividerat med talet 1,016. För år då balansindex fastställts ska beräkningen i stället göras med hänsyn till detta index.

Tilläggsbelopp

9 §

En ledamot som vid sin avgång, dock senast vid utgången av riksmötet 2013/14, har fyllt 50 år och fullgjort minst sex hela år i riksdagen har rätt till ett tilläggsbelopp till ålderspensionen enligt vad som anges i denna paragraf. För den som varit talman finns avvikande bestämmelser i 11 §.

Tilläggsbeloppet utgör skillnaden mellan jämförelsebeloppet enligt 10 § och ålderspensionen för samma år. Om ålderspensionen har tagits ut före den månad ledamoten fyller 65 år bortses från den minskning som detta föranleder.

I antalet fullgjorda hela år i riksdagen inräknas tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009. I antalet fullgjorda hela år i riksdagen inräknas också tid då en ledamot varit statsråd om statsrådstiden påbörjats före 2003 och inte gett rätt till statsrådspension.

Tilläggsbelopp utges inte för tid före den månad ledamoten fyller 65 år.

Tilläggsbelopp betalas inte till en ledamot som har rätt till egenpension enligt lagen (1988:589) om ersättning m.m. till riksdagens ledamöter eller motsvarande äldre lagstiftning.

10 §

Jämförelsebeloppet beräknas som antalet fullgjorda hela år, högst tolv, i riksdagen, senast vid utgången av riksmötet 2013/14, delat med talet tolv och multiplicerat med

1. 11,5 procent av den del av underlaget enligt andra stycket som inte överstiger 7,5 förhöjda prisbasbelopp,

2. 65 procent av den del av underlaget som överstiger 7,5 men inte 20 förhöjda prisbasbelopp, samt

3. 32,5 procent av den del av underlaget som överstiger 20 men inte 30 förhöjda prisbasbelopp.

Underlaget för beräkningen av jämförelsebeloppet utgörs av medeltalet av de arvoden enligt tredje stycket som en ledamot haft under fem kalenderår närmast före avgångsåret. Arvodena för de fyra första kalenderåren räknas därvid om till nivån för det sista kalenderåret före avgångsåret med hjälp av prisbasbeloppet. Kan en ledamot inte tillgodoräknas arvoden för fem kalenderår, utgörs underlaget av medeltalet av beloppen för de hela kalenderår som kan tillgodoräknas. Kan endast ett helt kalenderår tillgodoräknas, utgörs underlaget av arvodet för det året. Kan inte helt kalenderår tillgodoräknas, utgörs underlaget av det genomsnittliga arvodet för de hela kalendermånader som kan tillgodoräknas multiplicerat med tolv.

Arvode som avses i andra stycket är

- 1. talmansarvode enligt 2 kap. 1 §,*
- 2. ledamotsarvode enligt 3 kap. 1 §,*
- 3. tilläggsarvode enligt 3 kap. 2 §,*
- 4. arvode enligt 1 § 1–4 och 8 la-*

gen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ, och

5. arvode enligt 2 kap. 2 § den upphävda lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet,

6. arvode till statsråd om statsrådstid inräknas enligt fjärde stycket.

I antalet fullgjorda hela år i riksdagen inräknas tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009. I antalet fullgjorda hela år i riksdagen inräknas också tid då en ledamot varit statsråd om statsrådstiden påbörjats före 2003 och inte gett rätt till statsrådspension.

Jämförelsebeloppet anknyts till prisbasbeloppet för året före avgångsåret och räknas om vid förändring av detta.

11 §

Vid beräkning av tilläggsbelopp enligt 10 § för den som varit talman före 2010 ska jämförelsebeloppet, om det blir högre än enligt 10 §, utgöras av det belopp som han eller hon skulle ha fått i talmanspension från och med den månad då han eller hon fyller 65 år enligt de bestämmelser om talmanspension som gällde vid utgången av 2009.

Uttag av ålderspension

12 §

Ålderspension betalas tidigast från och med den månad ledamoten fyller 61 år och längst till och med den månad ledamoten avlider.

Ålderspension betalas inte ut samtidigt med talmansarvode eller ledamotsarvode. Ålderspension betalas inte heller ut samtidigt med arvode eller övergångsersättning enligt Europaparlamentets beslut nr 684/2005/EG, Euratom av den 28 september 2005 om antagande av Europaparlamentets ledamotsstadga.

Ålderspension understigande 0,025 inkomstbasbelopp för år beta-

las inte ut.

Ansökan

13§

Den som vill ha ålderspension ska ansöka om det hos riksdagsförvaltningen.

Ålderspension betalas tidigast från och med den månad ansökan kommer in till riksdagsförvaltningen.

9 kap.

Rätt till sjukpension

1 §²

Rätt till sjukpension föreligger för en ledamot som frånträder sitt uppdrag och får hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

En ledamot har rätt till sjukpension för tid då han eller hon får hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Arbetsförmågan ska på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan ha blivit helt eller i det närmaste helt nedsatt under uppdragstiden och oavbrutet vara nedsatt i sådan omfattning till dess han eller hon får hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning.

2 §

Sjukpension betalas till och med månaden före den månad ledamoten fyller 65 år eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad dödsfallet inträffar. Från och med den månad ledamoten fyller 65 år betalas ålderspension beräknad med samma tidsfaktor som för sjukpensionen.

Sjukpension betalas längst till och med månaden före den månad ledamoten fyller 65 år eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad dödsfallet inträffar.

Sjukpensionens storlek

5 §³

Sjukpension utgör tidsfaktorn multiplicerad med

1. 21 procent av den del av underlaget för egenpensionsförmånerna

Sjukpension utgör

1. 15 procent av den del av underlaget enligt andra stycket som inte

² Senaste lydelse 2002:202.

³ Senaste lydelse 1997:1067.

som inte överstiger 7,5 *basbelopp* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. 81 procent av den del av underlaget som överstiger 7,5 men inte 20 *basbelopp* samt

3. 40,5 procent av den del av underlaget som överstiger 20 men inte 30 *basbelopp*.

överstiger 7,5 *prisbasbelopp*,

2. 75 procent av den del av underlaget som överstiger 7,5 men inte 20 *prisbasbelopp*, samt

3. 37,5 procent av den del av underlaget som överstiger 20 men inte 30 *prisbasbelopp*.

Underlaget för sjukpensionen utgörs av de arvoden som avses i 8 kap. 4 § för den månad arbetsförmågan blev helt eller i det närmaste helt nedsatt, multiplicerat med tolv, dock att underlaget efter de fem första åren endast utgörs av arvode som avses i 8 kap. 4 § 1 och 2.

6 §⁴

Sjukpension skall på ett underlag för egenpensionsförmåner upp till 7,5 *basbelopp* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring minskas med sådan ersättning enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring som avser samma inkomstbortfall. *Betalas ej hel sjukpension, minskas avdraget i motsvarande mån.*

Sjukpension ska på ett underlag upp till 7,5 *prisbasbelopp* minskas med sådan ersättning enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring som avser samma inkomstbortfall.

7 §

Sjukpensionen anknyts till prisbasbeloppet för det år arbetsförmågan blev helt eller i det närmaste helt nedsatt och räknas om vid förändring av detta.

Ansökan

8 §

Den som vill ha sjukpension ska ansöka om det hos riksdagsförvaltningen.

Sjukpension kan inte betalas för längre tid tillbaka än sex månader före ansökningsmånaden.

⁴ Senaste lydelse 2001:1000.

Anmälningsskyldighet och återkrav**9 §**

Den som får sjukpension är skyldig att senast inom en månad från Försäkringskassans beslut anmäla till riksdagsförvaltningen att sjukersättningen eller aktivitetsersättningen upphör eller att hel sådan förmån minskas till partiell förmån.

Har sjukpension felaktigt betalats ut på grund av att anmälningsskyldigheten inte fullgjorts ska pensions-tagaren betala tillbaka det felaktigt utbetalda beloppet. Om det finns särskilda skäl får återkravet efterges helt eller delvis.

På det återkrävda beloppet tas ränta ut efter den räntesats som anges i räntelagen (1975:635) från den dag då uppgifterna senast skulle ha lämnats. Om det finns särskilda skäl får kravet på ränta efterges helt eller delvis.

11 kap. Efterlevandepension**Rätt till efterlevandepension****1 §**

Efterlevandepension betalas efter den som vid sin död

1. var ledamot av riksdagen,
2. fick sjukpension enligt denna lag, eller
3. fick ålderspension enligt denna lag som för år överstiger 1,5 inkomstbasbelopp.

Med den som avses i punkt 3 jämföras den som fyllt 65 år och hade haft rätt till ålderspension överstigande 1,5 inkomstbasbelopp för år om pensionen hade börjat tas ut.

2 §

Efterlevandepension betalas till efterlevande make som stadigvarande sammanbodde med ledamoten vid dennes död. Med efterlevande make jämföras den som, utan att vara gift, stadigvarande samman-

bodde med en ogift ledamot vid dennes död och som tidigare varit gift med eller har eller har haft eller vid dödsfallet väntade barn med den avlidne.

Efterlevandepension betalas till arvsberättigat barn som inte har fyllt 20 år. Med arvsberättigat barn jämställs barn som har mottagits i adoptionsyfte.

Utbetalningstid

3 §

Efterlevandepension till make betalas under sex år från och med månaden efter dödsfallet och därefter enligt vad som anges i andra stycket. Efterlevandepension till barn betalas till och med den månad barnet fyller 20 år.

Utöver efterlevandepension enligt första stycket betalas sådan pension till make från och med det sjunde året efter den månad dödsfallet ägde rum om den avlidne var född 1959 eller tidigare och före 2010 hade fullgjort minst sex hela år i riksdagen. Äktenskapet eller samboförhållandet ska ha ingåtts senast den 31 december 2009 och senast den dag ledamoten fyllde 60 år. Efterlevandepension enligt detta stycke betalas längst till dess den efterlevande maken ingår äktenskap.

Efterlevandepension betalas längst till och med den månad då den berättigade avlider.

I antalet fullgjorda hela år i riksdagen inräknas tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009.

Efterlevandepensionens storlek**4 §**

Efterlevandepension efter den som avses i 1 § första stycket 1 betalas under tid som avses i 3 § första stycket enligt vad som anges i denna paragraf.

Efterlevandepension till make betalas för år med

1. ett belopp som motsvarar 1,2 prisbasbelopp, och

2. 45 procent av underlaget enligt femte stycket till den del det överstiger 7,5 men inte 20 inkomstbasbelopp under det första året och 30 procent av denna del av underlaget under de följande fem åren, samt

3. 22,5 procent av underlaget enligt femte stycket till den del det överstiger 20 men inte 30 inkomstbasbelopp under det första året och 15 procent av denna del av underlaget under de följande fem åren.

Efterlevandepension till barn betalas för år med

1. 10 procent av underlaget enligt femte stycket till den del det inte överstiger 7,5 inkomstbasbelopp,

2. 25 procent av underlaget enligt femte stycket till den del det överstiger 7,5 men inte 20 inkomstbasbelopp, samt

3. 23,5 procent av underlaget enligt femte stycket till den del det överstiger 20 men inte 30 inkomstbasbelopp.

Om det inte finns någon efterlevande make tillfaller belopp enligt andra stycket de barn som har rätt till efterlevandepension enligt tredje stycket. Belopp som är gemensamt för flera barn delas lika mellan dem.

Underlaget för efterlevandepensionen utgörs av arvode som avses i 8 kap. 4 § som utbetalades vid dödsfallet.

5 §

Efterlevandepension efter den som avses i 1 § första stycket 2 och 3 betalas under tid som anges i 3 §

första stycket enligt vad som anges i denna paragraf.

Efterlevandepension till make betalas med 35 procent av den sjukpension eller ålderspension som utbetalades vid dödsfallet.

Efterlevandepension till barn betalas med 20 procent av den sjukpension eller ålderspension som utbetalades vid dödsfallet.

Om det inte finns någon efterlevande make tillfaller belopp enligt andra stycket de barn som har rätt till efterlevandepension enligt tredje stycket. Belopp som är gemensamt för flera barn delas lika mellan dem.

6 §

Efterlevandepension till make betalas under tid som anges i 3 § andra stycket med belopp som följer av 4 eller 5 §, dock att belopp enligt 4 § multipliceras med antalet hela år i riksdagen, högst tolv, som den avlidne hade fullgjort före 2010, dividerat med talet tolv.

I antalet hela år i riksdagen inräknas tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009.

I antalet hela år inräknas inte tid som tillgodoräknats den avlidne som pensionsgrundande enligt artikel 28 Europaparlamentets beslut nr 684/2005/EG, Euratom av den 28 september 2005 om antagande av Europaparlamentets ledamotsstadga.

7 §

Efterlevandepensionen anknyts till prisbasbeloppet för det år dödsfallet inträffat och räknas om vid förändring av detta.

Ansökan

8 §

Den som vill ha efterlevandepension ska ansöka om det hos riksdagsförvaltningen.

Efterlevandepension kan inte betalas för längre tid tillbaka än sex månader före ansökningsmånaden.

13 kap.**2 §⁵**

Riksdagsförvaltningen beslutar om rätt till inkomstgaranti. Rätt till inkomstgaranti från och med den tidpunkt arvodet upphör har den som

1. har varit ledamot och som före 65 års ålder lämnar riksdagen efter minst tre hela års sammanhängande tid i riksdagen, eller

2. har varit riksdagsledamot och ledamot i Europaparlamentet och som före 65 års ålder lämnar riksdagen efter sammanlagt minst tre hela års sammanhängande tid i Europaparlamentet och riksdagen.

Vid beräkning av sammanhängande tid enligt första stycket 2 ska tid under vilken arvode betalats till ledamoten enligt Europaparlamentets beslut nr 2005/684/EG, Euratom av den 28 september 2005 om antagande av Europaparlamentets ledamotsstadga inte räknas ledamoten tillgodo.

Riksdagsförvaltningen beslutar om rätt till inkomstgaranti. Rätt till inkomstgaranti från och med den tidpunkt arvodet upphör har den som har varit ledamot och som före 65 års ålder lämnar riksdagen efter minst tre hela års sammanhängande tid i riksdagen.

I sammanhängande tid i riksdagen inräknas tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009.

Rätt till inkomstgaranti föreligger inte för tid då ledamoten får ålderspension eller sjukpension enligt denna lag.

5 §⁶

För den som varit ledamot i riksdagen kortare sammanlagd tid än sex hela år gäller inkomstgarantin ett år.

För den ledamot som lämnar riksdagen efter en sammanlagd tid av minst sex hela år i riksdagen gäller inkomstgarantin

1. i längst två år om ledamoten inte uppnått 40 års ålder,
2. i längst fem år om ledamoten uppnått 40 men inte 50 års ålder,
3. längst till ingången av den månad då ledamoten fyller 65 år om han eller hon uppnått 50 års ålder.

Vad som föreskrivs i andra stycket gäller även den ledamot som lämnar riksdagen efter en sammanlagd tid av minst sex hela år i riksdagen och Europaparlamentet. Vid

I sammanlagd tid i riksdagen inräknas tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009.

⁵ Senaste lydelse 2009:679.

⁶ Senaste lydelse 2009:679.

sammanläggning av tiden ska tid under vilken arvode betalats till ledamoten enligt Europaparlamentets beslut nr 2005/684/EG, Eurat om av den 28 september 2005 om antagande av Europaparlamentets ledamotsstadga inte räknas ledamoten tillgodo.

10 §⁷

Inkomstgarantin betalas per månad under det första garantiåret med 80 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och med 40 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp. För tid därefter betalas inkomstgaranti med följande andelar av garantiunderlaget i förhållande till ledamotens sammanlagda tid i riksdagen och i Europaparlamentet:

- 66,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och 33 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 12 år,
- 60,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och 30,25 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 11 år,
- 55,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 27,5 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 10 år,
- 49,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 24,75 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 9 år,
- 44,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 22 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 8 år,
- 38,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 19,25 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 7 år,
- 33,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 16,5 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 6 år.

Vid beräkning av ledamotens sammanlagda tid i riksdagen och I sammanlagd tid i riksdagen inräknas tid som ledamot av Europa-

⁷ Senaste lydelse 2009:679.

Europaparlamentet enligt första stycket ska tid under vilken arvode betalats till ledamoten enligt Europaparlamentets beslut nr 2005/684/EG, Euratom av den 28 september 2005 om antagande av Europaparlamentets ledamotsstadga inte räknas ledamoten tillgodo.

parlamentet före den 14 juli 2009.

17 §⁸

Ett efterlevandeskydd betalas till eget arvsberättigat barn som inte fyllt 20 år efter den som vid sin död var berättigad till inkomstgaranti enligt 5 § andra stycket 1 och 2.

Ett efterlevandeskydd betalas till arvsberättigat barn som inte fyllt 20 år efter den som vid sin död var berättigad till inkomstgaranti enligt 5 § andra stycket. *Med arvsberättigat barn jämställs barn som har mottagits i adoptionssyfte.*

18 §⁹

Om det finns särskilda skäl får riksdagsförvaltningen bevilja efterlevandeskydd till efterlevande make. Ett sådant beslut kan omprövas.

Om det finns särskilda skäl får riksdagsförvaltningen bevilja efterlevandeskydd till efterlevande make eller den som enligt 11 kap. 2 § jämställs med efterlevande make. Ett sådant beslut kan omprövas.

19 §¹⁰

Efterlevandeskyddet gäller i högst fem år och betalas till utgången av den månad då rätten till skyddet upphör eller den berättigade avlider.

Efterlevandeskydd till barn betalas till utgången av den månad då barnet fyller 20 år. Efterlevandeskydd till make eller därmed jämställd betalas under högst fem år. Efterlevandeskyddet upphör vid utgången av den månad då den berättigade avlider.

20 §¹¹

Efterlevandeskyddet betalas per år med ett belopp för varje barn motsvarande 0,5 prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Efterlevandeskyddet betalas per år med ett belopp för varje berättigad motsvarande ett prisbasbelopp.

21 §¹²

Den som vill ha efterlevandeskydd skall ansöka om det hos riksdagsför-

Den som vill ha efterlevandeskydd ska ansöka om det hos riksdagsför-

⁸ Senaste lydelse 2006:998.

⁹ Senaste lydelse 2006:998.

¹⁰ Senaste lydelse 2006:998.

¹¹ Senaste lydelse 2006:998.

¹² Senaste lydelse 2006:998.

valtningen.

Efterlevandeskydd kan inte betalas för längre tid tillbaka än *två år* före ansökningsmånaden.

valtningen.

Efterlevandeskydd kan inte betalas för längre tid tillbaka än *sex månader* före ansökningsmånaden.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.
 2. De nya bestämmelserna tillämpas på den som fullgör tid i riksdagen efter ikraftträdandet.
 3. Pensionsrätt enligt de nya bestämmelserna i 8 kap. 5 § ersätter talmanspension för tid från och med den månad den som varit talman fyller 65 år samt ålderspension och egenlivränta enligt äldre bestämmelser i lagen.
 4. De upphävda bestämmelserna i 2 kap. 3 § ska fortfarande tillämpas på den som varit talman före ikraftträdandet såvitt avser talmanspension före den månad han eller hon fyller 65 år.
 5. Den som enligt övergångsbestämmelserna till lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter har rätt till visstidspension enligt den upphävda lagen (1988:589) om ersättning m.m. till riksdagens ledamöter eller motsvarande äldre lagstiftning omfattas inte av de nya bestämmelserna om sjukpension, efterlevandepension och efterlevandeskydd vid inkomstgaranti.
 6. För den som inte fullgör tid i riksdagen efter ikraftträdandet gäller fortfarande äldre bestämmelser.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs att 14 kap. 2 § lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.

2 §¹

Den fastställda egenlivräntan anknyts till *det basbelopp som* enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring *gäller för året före det år då egenlivräntan börjar utbetalas* och *omräknas* vid förändring av detta.

Den fastställda egenlivräntan anknyts till *prisbasbeloppet* enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring och *räknas om* vid förändring av detta.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2009. Egenlivränta som fastställts före 2010 ska anknytas till prisbasbeloppet för 2010 eller, om det är tidigare, året före det år då egenlivräntan börjar betalas ut.

¹ Senaste lydelse 1997:1067.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 2 § lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

2 §¹

Den fastställda egenlivräntan relateras till *det basbelopp som* enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring *gäller för året före det år då egenlivräntan börjar utbetalas* och *omräknas* vid förändring av detta.

Den fastställda egenlivräntan *anknyts till prisbasbeloppet* enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring och *räknas om* vid förändring av detta.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2009. Egenlivränta som fastställts före 2010 ska anknytas till prisbasbeloppet för 2010 eller, om det är tidigare, året före det år då egenlivräntan börjar betalas ut.

¹ Senaste lydelse 1997:1066.

2.4 Förslag till lag om upphävande av lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet

Härigenom föreskrivs att lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet¹ ska upphöra att gälla vid utgången av 2009. Den upphävda lagen ska fortfarande tillämpas på egenpension och efterlevandepension som tjänats in före lagens upphörande. Detta gäller dock inte för den som fullgör tid i riksdagen efter nämnda tidpunkt. Den upphävda lagen ska även tillämpas på inkomstgaranti och efterlevandeskydd som hänför sig till tid som fullgjorts i Europaparlamentet och riksdagen före lagens upphörande.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2009:680.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter

Härigenom föreskrivs att 5 och 7 §§ lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Ett beslut av riksdagsförvaltningen som gäller ekonomisk förmån åt en ledamot av riksdagen *eller Europaparlamentet* eller av ett organ som utses av riksdagen och som utgår med anledning av uppdraget får överklagas. Detsamma gäller sådan förmån åt en förutvarande ledamot som nu nämnts.

Föreslagen lydelse

5 §¹

Ett beslut av riksdagsförvaltningen som gäller ekonomisk förmån åt en ledamot av riksdagen eller av ett organ som utses av riksdagen och som utgår med anledning av uppdraget får överklagas. Detsamma gäller sådan förmån åt en förutvarande ledamot som nu nämnts *eller åt den som varit ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009.*

7 §²

Ett beslut som avses i 4 § första stycket överklagas hos Regeringsrätten om talan förs av en enskild eller av en kommunal myndighet.

Ett beslut om inkomstgaranti eller efterlevandeskydd överklagas enligt bestämmelserna i 16 kap. lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter eller 12 kap. lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet.

Ett beslut om inkomstgaranti eller efterlevandeskydd överklagas enligt bestämmelserna i 16 kap. lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter eller 12 kap. *den upphävda* lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet.

Övriga beslut överklagas i enlighet med 9 kap. 5 § riksdagsordningen hos Riksdagens överklagandenämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ Senaste lydelse 2009:681.

² Senaste lydelse 2009:681.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd

Härigenom föreskrivs att 1 och 9 §§ lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Riksdagens arvodesnämnd ska

1. i enlighet med 3 kap. 1 § lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter fastställa det belopp för månad som ledamotsarvode ska betalas med,

2. i enlighet med 13 kap. 16 § samma lag besluta om jämkning av inkomstgaranti och 13 kap. 27 § samma lag besluta om utbetalning av inkomstgaranti på nytt, samt

3. i enlighet med 9 kap. 12 a § lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet besluta om jämkning av inkomstgaranti och 9 kap. 23 § samma lag besluta om utbetalning av inkomstgaranti på nytt.

3. i enlighet med 9 kap. 12 a § *den upphävda* lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet besluta om jämkning av inkomstgaranti och 9 kap. 23 § samma lag besluta om utbetalning av inkomstgaranti på nytt.

Nämnden ska ange vilka överväganden som föranlett beslutet.

Nämnden är en myndighet under riksdagen.

9 §²

Nämndens beslut om ledamotsarvode enligt 1 § första stycket 1 får inte överklagas. Nämndens beslut som rör inkomstgaranti enligt 1 § första stycket 2 och 3 överklagas enligt 16 kap. 2 § lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter eller 12 kap. 1 § lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet.

Nämndens beslut om ledamotsarvode enligt 1 § första stycket 1 får inte överklagas. Nämndens beslut som rör inkomstgaranti enligt 1 § första stycket 2 och 3 överklagas enligt 16 kap. 2 § lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter eller 12 kap. 1 § *den upphävda* lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ Senaste lydelse 2009:683.

² Senaste lydelse 2009:683.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen

Härigenom föreskrivs att 2 och 2 a §§ lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Riksdagsförvaltningen ska om annat inte är särskilt föreskrivet

1. upprätta förslag till anslag på statsbudgeten avseende riksdagen och dess myndigheter m.m., dock inte för Riksrevisionen,

2. meddela föreskrifter för utarbetandet av förslag till anslag på statsbudgeten för riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken samt meddela sådana ekonomiadministrativa föreskrifter i övrigt för riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken och Riksrevisionen som inte ska meddelas av riksdagsstyrelsen enligt 41 § lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen,

3. yttra sig över Riksrevisionens förslag till anslag på statsbudgeten och upprätta en sammanställning för var och en av riksdagens myndigheter, utom Riksbanken, över de finansiella villkor som gäller för respektive myndighet med anledning av riksdagens beslut om statsbudgeten,

4. handlägga frågor om ekonomiska förmåner till riksdagsledamöter och deras efterlevande och till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet och deras efterlevande enligt lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter respektive lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet,

4. handlägga frågor om ekonomiska förmåner enligt lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter respektive den upphävda lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet,

5. svara för frågor om löner och ersättningar till arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken, Riksrevisionen och Riksdagens ombudsmän samt svara för frågor angående pensioner och andra förmåner till dessa arbetstagare och deras efterlevande,

6. ingå centrala kollektivavtal samt i övrigt utöva arbetsgivarens befogenheter enligt dessa när det gäller riksdagen och dess myndigheter samt företräda riksdagen och dess myndigheter som arbetsgivare i arbetstvister rörande kollektivavtal som har slutits av riksdagsförvaltningen samt

7. meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av centrala kollektivavtal som riksdagsförvaltningen ingått, samt personaladministrativa föreskrifter i övrigt för riksdagen och dess myndigheter utom Riksrevisionen.

Riksdagsförvaltningen ska bereda riksdagens myndigheter tillfälle att framföra sina synpunkter på förhandlingsfrågor som direkt berör respektive myndighet.

¹ Senaste lydelse 2009:682.

Riksdagsförvaltningen får till envar av riksdagens myndigheter överlämna handläggningen av en avtalsfråga som är av betydelse för myndigheten. Lag (2009:682).

2 a §²

Riksdagsförvaltningen får överlämna en uppgift att handlägga frågor som anges i 2 § första stycket 4 till en annan myndighet. Vad som sägs om riksdagsförvaltningen ska i sådant fall gälla den myndigheten såvitt angår vad som föreskrivs i

1. 13 kap. 22–26 §§ lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter samt

2. 9 kap. 18–22 §§ lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet. 2. 9 kap. 18–22 §§ *den upphävda* lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

² Senaste lydelse 2009:682.

3 Ärendet och dess beredning

Riksdagsstyrelsen beslutade den 11 juni 2003 att tillsätta en kommitté med uppdrag att se över och modernisera lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (ersättningslagen). Kommittén skulle bl.a. lämna förslag till reviderade bestämmelser om ledamöternas egenpensionsförmåner med utgångspunkt i pensionsavtalet för statligt anställda (PA 03). I uppdraget ingick att särskilt analysera om en avgiftsbestämd del borde införas och vilka tidsvillkor för intjänande av pensionsrätter som skulle gälla.

Utredningen, som antog namnet Översynskommittén, bestod av f.d. hovrättspresidenten Carl Axel Petri, f.d. generaldirektören Berit Rollén och landshövdingen Mats Svegfors. Översynskommittén redovisade sitt uppdrag i betänkandet *Ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter* (2004/05:URF2) den 31 januari 2005. Förslaget innebar bl.a. att det för rätt till hel ålderspension inte skulle räcka med 12 uppdragsår utan det skulle krävas 30 uppdragsår. Åldersgränsen om 50 år för rätt till ålderspension skulle slopas. Egenlivräntan skulle ersättas av ålderspensionsfribrev som beräknas enligt reglerna för ålderspension och värdesäkras med prisbasbeloppet varje år. För ledamöter som inte fyllt 35 år när de började tjänstgöra i riksdagen skulle, i stället för 30, krävas det antal år som vid tjänstgöringens början kvarstår fram till pensionsåldern.

Förslaget remissbehandlades.

Som ett led i beredningen av ärendet beslutades att också utreda förutsättningarna för ett avgiftsbestämt pensionssystem för ledamöterna. Utredarna Ole Settergren och Boguslaw D. Mikula presenterade den 1 augusti 2005 ett förslag i promemorian *Nya, enkla och föredömliga riksdagspensioner* (dnr 245-3595-04/05). Enligt detta förslag skulle ledamöternas pensioner följa principerna för en avgiftsbestämd, ofonderad, ålderspension. Ledamöterna skulle årligen tjäna in en pensionsrätt om 4 % av arvudet upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 22,5 % på inkomster över denna nivå. En del av pensionsrätten tillgodoräknas en ränta motsvarande den genomsnittliga fondavkastningen i premiepensionssystemet. Den andra delen tillgodoräknas en ränta motsvarande förändringen av det inkomstindex som används i inkomstpensionssystemet. Pensionen bestäms av summan av inkomstförräntade pensionsrätter delad med delningstalet som gäller för inkomstpension. Summan av avkastningsförräntade pensionsrätter divideras med samma delningstal som gäller för premiepensionens traditionella livförsäkring. Den utgående inkomstförräntade pensionen räknas årligen om med det följsamhetsindex som används i det allmänna pensionssystemet medan den avkastningsförräntade pensionen räknas om med den genomsnittliga återbäringsräntan inom premiepensionssystemet.

Även detta förslag remissbehandlades.

Riksdagsstyrelsen gav den 14 november 2005 f.d. kanslichefen Siv Helmer i uppdrag att ytterligare utreda förslaget om ett avgiftsbestämt pensionssystem. Uppdraget skulle, efter förlängning, redovisas senast den 30 juni 2007. Siv Helmer konstaterade att det av skatterättsliga skäl inte var möjligt att införa en avgiftsbestämd pension där riksdagen betalar in individuellt fonderade pensionsavgifter, eftersom riksdagsledamöterna inte var anställda vid riksdagen. En avgiftsbestämd pension måste därför utformas på annat sätt.

Frågan om ledamöternas pensionssystem diskuterades därefter i en beredningsgrupp, pensionsgruppen, som leddes av talmannen och bestod av företrädare för de olika riksdagspartierna.

Den 26 september 2007 beslutade riksdagsstyrelsen att kanslichefen vid socialförsäkringsutskottet Karin Laan skulle göra en fördjupad studie av de två tidigare presenterade lösningarna. I beslutet angavs att partigrupperna skulle informeras om studiens resultat samt att pensionsgruppen skulle fortsätta sitt arbete.

Sedan företrädare för riksdagspartierna därefter enats om att de förestående förändringarna av pensionssystemet skulle inriktas på att komma till rätta med befintliga brister i systemet uppdrog riksdagsstyrelsen den 19 december 2007 åt Karin Laan att lägga fram förslag till ändringar av ledamöternas pensionssystem som så långt möjligt undanröjer bristerna i systemet. Bristerna var främst att systemet är åldersdiskriminerande, att intjänade pensionsförmåner inte behåller sitt relativa värde, att systemet inte är helt anpassat till ledamöter och ersättare som har flera skilda tjänstgöringsperioder i riksdagen. Dessutom angavs att systemet är olika samordnat med andra pensionssystem. Pensionsgruppen skulle löpande hållas informerad om utredningsarbetet.

Utredningsarbetet gjordes av en grupp tjänstemän. Förslagen, som anpassades till synpunkter som lämnades av företrädare för de olika riksdagspartierna under talmannens ledning, redovisades i *Rapport med förslag till ändringar i ledamöternas pensionssystem* (dnr 230-1112-07/08). En sammanfattning av förslaget i rapporten finns i bilaga 1.

Rapporten har remissbehandlats. Remissinstanserna anges i bilaga 2 och en sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i riksdagsförvaltningen (dnr 230-1112-07/08).

Styrelsens förslag bygger på förslagen i den sistnämnda rapporten, i fortsättningen kallad *promemorian*.

Samråd har under hand skett med Justitiedepartementet om förslaget att upphäva lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet samt de följdändringar som föranleds därav.

4 Riksdagsstyrelsens överväganden och förslag

4.1 Nuvarande bestämmelser

4.1.1 Ålderspension

Sedan den 1 juli 1994 regleras riksdagsledamöternas ersättningar i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (ersättningslagen). I lagen finns bestämmelser om bl.a. egenpensionsförmånerna ålderspension och egenlivränta. Bestämmelserna är utformade i närmare anslutning till vad som tidigare gällde för statstjänstemän i motsvarande lönenivå enligt det statliga pensionsavtalet PA-91. För den som även varit ledamot av Europaparlamentet regleras pensionsförmånerna av lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet (företrädarlagen).

En ledamot som vid avgången fyllt 50 år, och som tjänstgjort i riksdagen under sex hela år, har rätt till ålderspension från och med den månad han eller hon fyller 65 år eller fr.o.m. månaden efter den senare tidpunkt då uppdraget att vara ledamot upphör.

Pensionen beräknas på det pensionsgrundande arvodet under en femårsperiod närmast före avgångsåret. Det pensionsgrundande arvodet för de fyra första kalenderåren räknas därvid om till nivån för det sista kalenderåret före avgångsåret med hjälp av prisbasbeloppet. Medeltalet av de framräknade beloppen utgör underlaget för förmånen. Om en ledamot inte kan tillgodoräknas pensionsgrundande arvode för fem kalenderår, utgör underlaget för pensionen medeltalet av beloppen för de hela kalenderår som kan tillgodoräknas. Om inte något helt kalenderår kan tillgodoräknas ska pensionsunderlaget beräknas på genomsnittsbeloppet av arvoden för de hela kalendermånader som kan tillgodoräknas, multiplicerat med 12. Tidsfaktorn för ålderspension utgör förhållandet mellan antalet hela år i riksdagen, dock högst tolv, och talet tolv.

Pensionsgrundande arvode är ledamotsarvodet och tilläggsarvode för uppdrag som vice talman samt ordförande och vice ordförande i utskott samt sådant arvode som anges i 1 § 1–4 och 8 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ, dvs. vissa uppdrag i Sveriges riksbank, riksdagsstyrelsen, styrelsen i Riksrevisionen, Nordiska rådets svenska delegation samt EU-nämnden.

Pensionen utgör per år

- 11,5 % av pensionsunderlaget upp till 7,5 förhöjda prisbasbelopp (–327 000 kr, 2009 års nivå),
- 65 % av pensionsunderlaget mellan 7,5 och 20 förhöjda prisbasbelopp (327 000–872 000 kr) och

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

- 32,5 % av pensionsunderlaget mellan 20 och 30 förhöjda prisbasbelopp (872 000–1 308 000 kr).

Det finns ingen nedre åldersgräns och inte heller någon övre åldersgräns för en ledamot att tjäna in pensionen.

En ledamot som lämnar riksdagen efter att ha fullgjort minst tre sammanhängande hela år innan han eller hon fyller 65 år och som inte är berättigad till ålderspension har i stället rätt till egenlivränta. Livräntan betalas fr.o.m. den månad den berättigade fyller 65 år. Pensionsunderlaget beräknas på samma sätt som för ålderspension.

Egenlivräntan beräknas på antalet hela uppdragsår i förhållande till 30 år.

Livräntan utgör

- 9,5 % av pensionsunderlaget upp till 7,5 förhöjda prisbasbelopp,
- 61,5 % av pensionsunderlaget mellan 7,5 och 20 förhöjda prisbasbelopp och
- 30,75 % av pensionsunderlaget mellan 20 och 30 förhöjda prisbasbelopp.

Ålderspensionen värdesäkras i förhållande till prisbasbeloppet från avgången medan livräntan värdesäkras med prisbasbeloppet först från 64 år.

Enligt förordningen (1995:268) om samordning av statlig tjänstepension med vissa pensioner till riksdagens ledamöter och företrädare i Europaparlamentet (samordningsförordningen) ska en riksdagsledamots egenpension samordnas med en statlig tjänstepension på ett visst sätt. Samordningsreglerna innebär att riksdagspensionen alltid betalas ut ograverad, men den statliga tjänstepensionen kan minskas.

I andra tjänstepensionssystem finns inte några samordningsregler. Samordning med kommunalt förtroendevaldas ålderspensioner finns inte heller, men kommunen eller landstinget kan föreskriva särskilda villkor för en förtroendevalds pensionsrätt.

4.1.2 Talmanspension

För den som är talman finns särskilda pensionsförmåner. Talmanspensionen motsvarar den förordnandepension som tidigare gällde för bl.a. statsråd och beräknas enligt pensionsavtalen för de statliga tjänstemännen och den numera upphävida förordningen (1995:1038) om statliga chefspensioner m.m.

Om inte förutsättningarna för talmanspension är uppfyllda gäller de villkor för ålderspension eller egenlivränta som råder för övriga ledamöter.

Förutsättningar för den som avgår som talman att få talmanspension är att personen

- varit talman minst sex år,
- varit talman och statsråd och haft viss statlig chefsanställning minst sex år sammanhängande, eller
- varit talman och statsråd minst sju år sammanlagt.

Pensionsgrundande underlag är endast talmansarvodet, och pensionen beräknas på talmansarvodet de senaste fem åren före avgång eller den kortare tid som talmansuppdraget varat.

Hel talmanspension utgör

- 65 % före 65 år (11,5 % efter 65 år) av pensionsunderlaget upp till 7,5 förhöjda prisbasbelopp,
- 65 % av pensionsunderlaget mellan 7,5 och 20 förhöjda prisbasbelopp och
- 32,5 % av pensionsunderlaget mellan 20 och 30 förhöjda prisbasbelopp.

För att få hel talmanspension fordras en tjänstgöringstid om tolv år. I denna tid kan ingå såväl talmansuppdraget som tiden som statsråd. Hel talmanspension efter 65 års ålder utgör för närvarande närmare 44 500 kr per månad. Vid kortare tidsperiod betalas en del av talmanspensionen, successivt ned till 85 % av hel talmanspension vid en period på sex år, dvs. ca 37 800 kr per månad efter 65 års ålder.

4.1.3 Sjukpension

En ledamot har enligt ersättningslagen rätt till sjukpension om han eller hon frånträder sitt uppdrag och får hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Bestämmelser om sjukpension finns även i företrädarlagen.

För hel sjukpension fordras tolv år i riksdagen. För en ledamot som inte fullgjort tolv år tillgodoräknas även de år som återstår fram till utgången av det kalenderår ledamoten fyller 65 år. Sjukpensionen utgör tidsfaktorn multiplicerad med

- 21 % av underlaget för egenpensionsförmåner upp till 7,5 förhöjda prisbasbelopp,
- 81 % av underlaget mellan 7,5 och 20 förhöjda prisbasbelopp och
- 40,5 % av underlaget mellan 20 och 30 förhöjda prisbasbelopp.

Sjukpension betalas ut längst t.o.m. månaden före den månad ledamoten fyller 65 år. Därefter betalas ålderspension beräknad med samma tidsfaktor som för sjukpension.

4.1.4 Efterlevandepension

I nuvarande system finns pensionsförmåner som gäller efterlevande till en ledamot som avlider under uppdragstiden. De gäller även efterlevande till en f.d. ledamot som har rätt till ålderspension, dvs. att han eller hon hade fyllt 50 år vid avgången och då varit ledamot under minst sex år. Förmåner efter en f.d. ledamot gäller såväl före som efter uttag av ålderspensionen. De gäller också efterlevande till den som uppbär sjukpension enligt ersättningslagen. Bestämmelser om efterlevandepension finns också i företrädarlagen.

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

Efterlevandepension betalas till efterlevande make samt eget arvsberättigat barn och adoptivbarn som inte fyllt 20 år. Med make jämställs den som, utan att vara gift, stadigvarande sammanbodde med en ogift ledamot vid dennes död och som tidigare varit gift med eller har eller har haft eller då väntade barn med denne. Med arvsberättigat barn jämställs barn som har mottagits i adoptionssyfte.

Efterlevandepensionen betalas under fem år från dödsfallet och längst till dess den avlidne skulle ha fyllt 70 år. Om ledamoten avgått med ålderspension efter fyllda 65 år betalas efterlevandepension dock längst under fem år räknat från avgången. Efterlevandepension betalas inte ut till make eller sammanboende när denne ingår äktenskap.

Efterlevandepensionen utgör sammanlagt 1,2 prisbasbelopp per år ökat med 0,5 prisbasbelopp för varje förmånstagare utöver en. I lagen anges hur beloppet ska fördelas mellan de olika förmånstagarna.

Det finns även kompletterande efterlevandepension, som kan betalas ut till samma krets av förmånstagare. För make eller sammanboende gäller dock att äktenskapet eller samboförhållandet ska ha ingåtts senast den dag ledamoten fyllde 60 år. Hel kompletterande efterlevandepension betalas ut om den avlidne varit ledamot av riksdagen under tolv år eller mer. Vid färre antal år betala pensionen ut i proportion härtill. Om den avlidne var ledamot av riksdagen vid dödsfallet inräknas även de år som återstår tills ledamoten skulle fyllt 65 år.

Kompletterande efterlevandepension beräknas med utgångspunkt i ett normalbelopp. Normalbeloppet utgör 32,5 % av pensionsunderlaget mellan 7,5 och 20 förhöjda prisbasbelopp och 16,25 % av pensionsunderlaget mellan 20 och 30 förhöjda prisbasbelopp.

Om den avlidne efterlämnar endast make eller därmed jämställd betalas hel kompletterande efterlevandepension ut med 100 % av normalbeloppet. Om efterlevande endast är ett barn betalas 75 % av normalbeloppet ut. Finns det flera förmånstagare utökas procentsatsen och beloppet fördelas på ett visst sätt mellan de efterlevande.

Rätten till kompletterande efterlevandepension är livsvarig för make eller sammanboende men upphör när denne ingår äktenskap.

4.1.5 Efterlevandeskydd i inkomstgarantin

Under tid med inkomstgaranti finns ett särskilt efterlevandeskydd för barn till en f.d. ledamot som inte har rätt till ålderspension. Skyddet förutsätter att den avlidne varit ledamot minst sex år. Förmånen betalas ut till barn under 20 år och längst under fem år. Förmånen uppgår till 0,5 prisbasbelopp per barn och år. Vid särskilda skäl kan efterlevandeskydd betalas ut även till make.

4.2 Europaparlamentets ledamotsstadga

Rätten till ekonomiska förmåner för Sveriges ledamöter av Europaparlamentet har tidigare reglerats i företrädarlagen. Lagen omfattar också ledamöter av riksdagen som är eller varit ledamöter av Europaparlamentet.

Europaparlamentets ledamotsstadga (Europaparlamentets beslut 2005/684/EG, Euratom av den 28 september 2005 om antagande av Europaparlamentets ledamotsstadga) trädde i kraft den 14 juli 2009. För de svenska ledamöterna tillämpas stadgans bestämmelser om arvoden och pensionsförmåner redan från ikraftträdandet. De ledamöter som före ledamotsstadgans ikraftträdande var ledamöter i Europaparlamentet och som återvaldes för mandatperioden 2009–2014 har dock haft rätt att välja det existerande nationella systemet om arvode, övergångsersättning, pension och efterlevandepension. Om en ledamot vill kvarstå i det existerande nationella systemet måste han eller hon underrätta Europaparlamentets talman om det inom 30 dagar från stadgans ikraftträdande.

Företrädarlagen har fr.o.m. den 14 juli 2009 anpassats till den nya ordningen (prop. 2008/09:184, bet. 2008/09:KU25, rskr. 2008/09:286).

4.3 Nya bestämmelser om ålderspension

4.3.1 Intjänande av ålderspension

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Ålderspension tjänas in utan nedre och övre åldersgräns. Intjänandetiden begränsas till högst 30 år.

En ledamot får pensionsrätt för utbetalt ledamotsarvode och vissa tilläggsarvoden med 0,72 % för inkomster som, omräknat till helår, understiger 7,5 inkomstbasbelopp och 2,40 % för inkomstdelar över denna nivå, dock högst 30 inkomstbasbelopp. Intjänade pensionsrätter omräknas med förändringen av inkomstindex fram till pensioneringen.

Promemorian: Överensstämmer med riksdagsstyrelsens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inga invändningar mot förslaget, men några av dem gör olika påpekanden. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* avstyrker däremot förslaget.

Riksdagens överklagandenämnd är positiv till att pensionsreglerna i stor utsträckning anpassas till det system för avtalspension som gäller för statliga tjänstemän. Det är bra att ålderspensionen ska grundas på inkomster under hela tjänstgöringstiden och att ledamotens ålder vid avgången inte ska vara avgörande för vilka pensionsförmåner ledamoten får rätt till.

Försäkringskassan anger att det skulle vara möjligt att upprätta ett ofonderat avgiftsbestämt system och att frågor om uppräkningsen då skulle falla bort.

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

Settergrens och Mikulas förslag avser ett sådant system, där en del av pensionsrätten indexerar med en genomsnittlig fondavkastning i premiepensions-systemet. Försäkringskassan, som inte tar ställning till om det är rimligt att den genomsnittliga ledamoten får högre pension än enligt nuvarande system, pekar på att pensionen enligt förslaget torde bli högre än om ledamoten haft statlig anställning med samma lön under samma tid. Pensionsrätterna under intjänandetiden garanteras i det remitterade förslaget en uppräknings på 2,1 procentenheter högre än inkomstindex. Utfallet kan dock bli en bättre uppskrivning för ledamöterna om skillnaden mellan avkastning och tillväxten i inkomstindex blir lägre än vad som antagits. I motsatt fall blir utfallet sämre för ledamöterna.

Statens pensionsverk (SPV) motsätter sig inte förslaget, men uppmärksammar att ålderspensionen kan tjänas in från 18 års ålder, dvs. från lägre ålder än i övriga tjänstepensionssystem.

SKL, som alltså avstyrker förslaget, anser att det är av stor vikt att pensionssystemen för riksdagsledamöter och kommunalt förtroendevalda är likartade för att möjliggöra för en förtroendevald att växla mellan politiska uppdrag på kommun- och riksnivå. Det är enligt SKL också angeläget att beakta de särskilda förhållanden som gäller för förtroendevalda. Möjligheten för en ledamot att återgå till en civil karriär utan att förlora i pensionshänseende är större ju yngre ledamoten är då han eller hon lämnar sitt politiska uppdrag. Det är därför orimligt att pensionsbeloppen för ledamöter som vid avgången inte fyllt 50 år blir avsevärt högre medan pensionsbeloppen för i stort sett samtliga ledamöter som vid avgången är 50 år eller äldre blir väsentligt lägre än enligt nuvarande pensionssystem.

Kammarrätten i Sundsvall, Justitiekanslern, Skatteverket och Premiepensionsmyndigheten (PPM) har inget att erinra mot förslagen. *Örebro universitet* har inga synpunkter i ärendet.

Riksdagsstyrelsens ställningstagande*Allmänna utgångspunkter*

Riksdagsstyrelsen anser att det är nödvändigt att ändra ledamöternas pensionssystem, inte minst på grund av att pensionsförmånerna för yngre ledamöter i dagens system är orimligt låga. Pensionssystemet bör dessutom fungera så att personer kan "gå in i och ut ur politiken" utan att förlora i pensionshänseende. Systemet bör också fungera så neutralt som möjligt i förhållande till om en ledamot ska kandidera för en ny period eller inte. Förtroendeuppdraget är detsamma, och pensionsförmånerna bör därför beräknas på samma sätt oavsett ledamotens ålder. En extra trygghet för vissa åldersgrupper finns i stället inom inkomstgarantin. Inkomstgarantin är avsedd att vara en ekonomisk trygghet under en övergångsperiod, men för ledamöter som har fyllt 50 år vid avgången och varit ledamot i minst sex år finns fortfarande möjlighet att få en varaktig inkomstgaranti fram till pensioneringen.

Styrelsen instämmer vidare i arbetsgruppens bedömning att all tjänstgöringstid ska ge rätt till pension. Även reglerna för omräkning av intjänade förmåner och omräkning av pensionsutbetalningar bör vara desamma oavsett ledamotens ålder.

Det är en fördel om ledamöternas pensionssystem liknar de tjänstepensionssystem som vanligen förekommer på arbetsmarknaden. Dessa tjänstepensionssystem går alltmot mot avgiftsbestämda förmåner med individuellt fonderade medel. Med dagens skattelagstiftning är det dock inte möjligt att införa ett individuellt fonderat pensionssystem för riksdagsledamöter om avsikten är att pensionsförmånerna ska inkomstbeskattas först vid uttaget av pensionen. Som Försäkringskassan framhåller i sitt remissyttrande har Settergren och Mikula redovisat ett ofonderat avgiftsbestämt system. Styrelsen anser dock att arbetsgruppens förslag sammantaget är enklare och tydligare i sin konstruktion. En ordning med en fiktiv avgiftsbestämd del som följer t.ex. den genomsnittliga avkastningen i premiepensionssystemet bör därför inte införas.

Styrelsen anser således att ledamöternas pensionsförmåner, åtminstone tills vidare, bör vara förmånsbestämda. Systemet bör dock utformas så att det får vissa likheter med ett avgiftsbestämt system, detta för att göra det mer flexibelt och anpassat till de speciella förutsättningar som gäller för ledamotsuppdraget. Likheter med ett avgiftsbestämt system är då att pensionen bestäms av de sammanlagda inkomsterna under uppdragstiden. Skillnaden mot ett rent avgiftsbestämt system är däremot bl.a. att pensionen inte förändras vid ändringar av den genomsnittliga återstående livslängden.

Genom att inte längre räkna pensionen enbart på inkomsterna under de senaste fem åren utan på samtliga årsinkomster omräknade med förändringen av inkomstindex, kommer alla inkomster att i princip vara lika mycket värda i pensionshänseende, oavsett när under uppdragsperioden de erhållits. Pensionssystemet kommer därigenom att bli neutralt i förhållande till om och när en person ska kandidera, avgå, ändra tilläggsuppdrag etc.

Den nya utformningen av ledamöternas pensionssystem utgår dessutom från att en statlig tjänstepension inte längre ska behöva samordnas med en ledamotspension enligt de nya reglerna.

Som närmare utvecklas nedan får det statliga tjänstepensionssystemet tjäna som riktmärke för bestämmandet av en lämplig pensionsnivå i ledamöternas pensionssystem. Jämförelsen görs då med en person som pensioneras i sin anställning.

Alla förmåner kallas ålderspension. Särregler för något som betecknas livränta eller fribrev behövs inte.

Nya intjänanderegler

Styrelsen föreslår således att ledamöternas pensionsförmåner i fortsättningen ska tjänas in på samma sätt oavsett ledamotens ålder och utan vare sig nedre eller övre åldersgräns. Samma regler ska gälla för ersättare. All uppdragstid ger rätt till pension, och någon viss minsta uppdragstid, vare sig totalt eller

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

sammanhängande, krävs inte. Däremot begränsas intjänandetiden till högst 30 år.

Utgångspunkten att reglerna för pensionsintjänande ska vara lika för alla ledamöter gör att pensionsrätt bör kunna tjänas in även efter 65 års ålder och utan övre åldersgräns.

Riktmärke för pensionsnivån utgörs av den pension som en statstjänsteman beräknas få om han eller hon arbetar hos en statlig arbetsgivare från 23 års ålder, med en lön som hela tiden motsvarar ledamotsarvodet, och fortsätter där till 65 år. I ledamöternas pensionssystem ska en sådan pensionsnivå dock kunna uppnås efter 30 års uppdragstid. Motsvarande gäller den som har tilläggsarvode. Även en talman ska omfattas av samma system (se avsnitt 4.3.4). Däremot avskaffas den nuvarande möjligheten, för såväl ledamöter som talman, att tjäna in en hel ålderspension på tolv år.

Det statliga tjänstepensionssystemet (PA 03) är en kombination av förmånsbestämda och avgiftsbestämda förmåner. Den förmånsbestämda delen, där pensionsunderlaget är inkomsterna under femårsperioden före pensioneringen, gynnar anställda som gör lönekarriär. För riksdagens ledamöter är ledamotsarvodet däremot lika för alla, och fördelningen av tilläggsuppdrag beror av andra faktorer som t.ex. mandatfördelningen mellan partierna och hur en partigrupp väljer att fördela tilläggsuppdrag inom gruppen. I stället för att grunda pensionen på nivån de sista fem åren bör därför samtliga inkomster få betydelse för pensionsnivån och i förhållande till hur länge en viss inkomst har uppburits. En sådan konstruktion ger ett mer neutralt pensionssystem i förhållande till om och när ledamoten ska kandidera, åta sig tilläggsuppdrag etc.

Ledamoten får pensionsrätt för allt utbetalt ledamotsarvode och vissa tilläggsarvoden. Kompensationsnivån görs lägre för inkomster som, omräknat till helår, understiger 7,5 inkomstbasbelopp (381 750 kr under 2009), eftersom dessa inkomster också omfattas av det allmänna pensionssystemet. Inkomstdelar över denna nivå får högre kompensationsnivå.

Summan av intjänade pensionsrätter, omräknade med förändringen av inkomstindex, utgör – efter anpassning till följsamhetsindexering och eventuellt balansindex – det inledande årliga pensionsbeloppet.

Pensionsnivån

Vid jämförelsen med det statliga tjänstepensionssystemet har arbetsgruppen beräknat hur stor pensionen till en statstjänsteman sammanlagt kan bli från de avgiftsbestämda och förmånsbestämda delarna. Därvid har vissa antaganden behövt göras om inkomstutveckling, kapitalavkastning m.m. Eftersom dessa faktorer är osäkra blir jämförelsen inte exakt. Så har heller inte varit avsikten, utan jämförelsen med den statliga tjänstepensionen ska endast tjäna som riktmärke.

Arbetsgruppen har utgått från den pension som en tjänsteman, född 1973 eller senare, beräknas få om han eller hon arbetar hos en statlig arbetsgivare från 23 års ålder, med en lön som hela tiden motsvarar ledamotsarvodet, och

fortsätter där till 65 år. Det är förstås inte realistiskt att en tjänsteman har en sådan lönenivå redan från 23 års ålder, men jämförelsen tjänar endast som underlag för att värdera hur mycket ett års intjänande på en jämförbar lönenivå motsvarar i pensionsnivå. Pensionsnivån har med denna beräkning ansetts motsvara drygt 42 % av slutlönen. En liknande beräkning har även gjorts för en lönenivå motsvarande en utskottsordförande. Här har pensionsnivån beräknats motsvara ca 48 % av slutlönen.

För att hitta en lämplig pensionsnivå för ledamöter har arbetsgruppen fördelat nämnda intjänande på 30 år. Därigenom kommer ledamöternas pensionssystem att i viss mån även kompensera för att ledamotsuppdraget kan medföra att löneutvecklingen i det tidigare förvärvsarbetet under tiden stannar av, vilket får effekter på det fortsatta pensionsintjänandet vid en framtida återgång till yrkeslivet. Den som åtar sig ett ledamotsuppdrag ska inte behöva riskera att förlora i pensionshänseende.

Intjänandetiden bör med detta beräkningssätt, och beroende på att pension ska kunna tjänas in utan övre åldersgräns, begränsas till högst 30 år. Om en ledamot tjänstgör längre tid än 30 år räknas pensionen på de senaste 30 åren.

Kompensationsnivån, räknat på ett helt kalenderår, fördelas på inkomster under respektive över 7,5 inkomstbasbelopp med 0,72 % respektive 2,40 %. För att kompensationsnivån ska bli den avsedda även när ledamoten tjänstgör del av år, som normalt blir fallet vid tjänstgöringsperiodens början och slut, beräknas pensionsrätten månadsvis.

Styrelsen, som anser att det föreslagna beräkningssättet innebär en rimlig avvägning, föreslår således att pensionsrätten för en månad blir

- 0,72 % på inkomster som inte överstiger 0,625 inkomstbasbelopp (–31 813 kr i 2009 års nivå) och
- 2,40 % på inkomster över 0,625 men inte över 2,5 inkomstbasbelopp (31 813–127 250 kr).

Det innebär att en vanlig ledamot, här räknat på ledamotsarvodet 54 500 kr och inkomstbasbeloppet för 2009 och före justering för följsamhetsindexering, får 9 276 kr i årlig pension, eller 773 kr per månad, för intjänandet under ett helt kalenderår. Den som varit utskottsordförande får i stället 12 420 kr i årlig pension, eller 1 035 kr per månad, för intjänandet under ett helt kalenderår.

Indexering före pensionering

För att, i proportion till uppdragstidens längd, nå upp till nivån för vad en statlig tjänsteman i motsvarande lönenivå kan få i pension, är det nödvändigt att den intjänade pensionsrätten varje år följer löneutvecklingen. Den för-månsbestämda delen av en statlig tjänstepension beräknas ju vid en lönenivå i anslutning till pensioneringen, och de avgiftsbestämda delarna har fram till dess förräntats enligt vad som gällt i det enskilda fallet.

Styrelsen föreslår därför att ledamöternas pensionsrätter, i likhet med vad som föreslås i promemorian, i stället räknas om med förändringen av det inkomstindex som används i det allmänna pensionssystemet.

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.*Vilka inkomster ska vara pensionsgrundande?*

Det faktiskt utbetalda ledamotsarvodet och vissa tilläggsarvoden ska vara pensionsgrundande. Tillägg görs då för avdrag som gjorts från ledamotsarvodet vid sjukdom eller föräldraledighet i enlighet med de principer som brukar gälla i tjänstepensionssystem.

Liksom i dag ska tilläggsarvode för uppdrag som vice talman och ordförande eller vice ordförande i utskott eller EU-nämnden vara pensionsgrundande. Det gäller också tilläggsarvode för vald ledamot eller annan företrädare för en partigrupp i riksdagsstyrelsen samt ordförande i Nordiska rådets svenska delegation eller ledamot av arbetsutskottet som inte är ordförande i delegationen. I övrigt föreslås att arvode till en ledamot i riksdagens överklagandenämnd ska vara pensionsgrundande men inte arvode för uppdrag i Riksbanken eller Riksrevisionen. Det innebär att pensionsunderlaget begränsas till arvoden som betalas ut av riksdagsförvaltningen.

4.3.2 Pensionens storlek och indexering under pensionstid**Riksdagsstyrelsens förslag i korthet**

Det inledande pensionsbeloppet utgörs av summan av de indexerade pensionsrätterna med tillägg av en framtida årlig inkomstillväxt av 1,6 %. Pensionsbeloppet räknas därefter årligen om med förändringen av inkomstindex utöver 1,6 procentenheter (eg. dividerat med 1,016). Om balansindex har fastställts används det i stället för inkomstindex.

Promemorians förslag: Promemorian skiljer sig från styrelsens förslag på så sätt att det i promemorian föreslås att det inledande pensionsbeloppet ska bestå av summan av de indexerade pensionsrätterna och att pensionen varje kommande år ska omräknas med förändringen av inkomstindex.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* påpekar att pensionsuppräknig med inkomstindex inte förekommer i något annat pensionssystem. I det allmänna pensionssystemet används den procentuella ökningen i inkomstindex efter avdrag med en norm på 1,6 procentenheter. I den statliga avtalspensionen räknas den förmånsdefinierade delen (grundad på inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp) bara upp med prisbasbeloppet. Den avgiftsdefinierade delen av den statliga avtalspensionen ökar med avkastningen på de inbetalda medlen.

SKL anser att det för pensionssystemets legitimitet är väsentligt att indexeringen av pensionsförmånerna inte avviker från indexering av motsvarande förmånsslag i kollektivavtalade pensionsplaner. Såväl förmånsbestämda ålderspensioner som egenlivräntor värdesäkras i dag med prisbasbeloppet.

Riksdagsstyrelsens ställningstagande

I promemorian föreslås att summan av intjänade pensionsrätter, omräknade med förändringen av inkomstindex, ska utgöra det inledande årliga pensionsbeloppet. Vidare föreslås att detta belopp under pensionstiden ska räknas om med förändringen av inkomstindex. Detta val av index anges vara en avvägning i jämförelse med det statliga tjänstepensionssystemet. I de exempel som tjänat som riktmärke för nivån består den statliga tjänstepensionen nämligen till ca 60 % av en förmånsbestämd del som följer förändringen av prisbasbeloppet och till ca 40 % av en avgiftsbestämd del som har samband med förräntningen av de fondandelar eller motsvarande som gäller för det enskilda fallet.

Styrelsen instämmer i att valet av index mot denna bakgrund är en rimlig avvägning eftersom pensionsbeloppet för ledamöter ska spegla en sammanvägning av förmånsbestämda och avgiftsbestämda delar. Styrelsen föreslår dock att metoden med följsamhetsindexering, som finns i det allmänna pensionssystemet, med nödvändig anpassning ska användas även i ledamöternas pensionssystem.

Inkomstpensionen i det allmänna pensionssystemet utgår från en samlad pensionsbehållning. Det årliga pensionsbeloppet bestäms så att det i fasta priser ska vara lika stort varje år om den reala inkomstillväxten, dvs. real förändring av inkomstindex, uppgår till 1,6 %. Detta sker genom att pensionsbehållningen divideras med ett s.k. delningstal. Nuvärdet av den förväntade livspensionen ska vara lika stort som individens pensionsbehållning. Delningstalet bestäms av den förväntade återstående livslängden vid 65 år för vederbörandes åldersgrupp och en kommande tillväxt med 1,6 %. Inkomstpensionen räknas därefter årligen om med den faktiska förändringen av inkomstindex utöver 1,6 % tillväxt.

Den höjning av den inledande pensionsnivån som i det allmänna pensionssystemet sker genom ett lägre delningstal så att pensionsbeloppet inte bara bestäms av den förväntade återstående livslängden utan också inkluderar en kommande årlig tillväxt med 1,6 % måste i ledamöternas pensionssystem lösas på annat sätt. Styrelsen har valt att utgå från det delningstal som gäller för personer födda 1944, dvs. 16,11 (FKFS 2008:11). Genom att dividera den förväntade återstående livslängden vid 65 år för personer födda det året, dvs. 19,11 år, med delningstalet 16,11 får vi fram en faktor som kan sägas spegla hur stort det årliga pensionsbeloppet bör vara för att inkludera 1,6 % tillväxt. Avrundat till två decimaler blir omräkningsfaktorn 1,19. Faktorn 1,19 ska vara fast och inte öka om återstående livslängd ökar. Genom att samma faktor används också vid förtida uttag respektive uppskjutet uttag kommer ett förtida uttag att sammanlagt bli ännu något mindre gynnsamt samtidigt som ett uppskjutet uttag kommer att bli en aning mer lönsamt, vilket i båda fallen får ses som en önskvärd effekt.

Enligt styrelsens förslag kommer pensionsbeloppet därefter för varje år att omräknas med förändringen av inkomstindex dividerat med 1,016. Liksom i det allmänna pensionssystemet kommer således pensionsbeloppet att öka om

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

inkomstindex ändras mer än 1,6 procentenheter och minska om förändringen är mindre.

Styrelsen föreslår också att för år då balansindex har fastställts för det allmänna pensionssystemet ska detta index användas i stället för inkomstindex. Om balansindex har fastställts för det år pensionen börjar tas ut ska summan av de inkomstindexerade pensionsrätterna dessutom räknas om med hänsyn till skillnaden mellan det årets inkomstindex och balansindex. Detsamma gäller om ny pensionsrätt tjänas in.

4.3.3 Uttag av ålderspension

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Ålderspension får tas ut från 61 års ålder. Vid uttag före 65 år minskar pensionen livsvarigt med 0,5 % per antal månader som återstår till 65 år. Pensionen kan skjutas upp men ökar inte av det skälet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med styrelsens förslag.

Remissinstanserna har inte framfört några invändningar mot förslaget.

Riksdagsstyrelsens ställningstagande

Styrelsen föreslår att ålderspension inte ska kunna tas ut förrän ledamoten har lämnat sitt uppdrag. I övrigt bör reglerna för uttag av ålderspension vara så flexibla som möjligt. Den som så önskar ska därför kunna ta ut sin pension redan från 61 års ålder. Pensionsbeloppet minskas med 0,5 % per antal månader som när pensionen börjar tas ut återstår fram till 65 år; minskningen är livsvarig. Det är samma procentsats som används vid förtida uttag av tilläggs-pension i det allmänna pensionssystemet. Med nuvarande möjligheter till inkomstgaranti kommer förtida uttag förmodligen inte att utnyttjas särskilt ofta. Den som tar ut sin ålderspension i förtid måste annars avstå från inkomstgarantin.

Möjlighet att skjuta upp uttaget av pensionen ska också finnas men pensionsbeloppet kommer, i vart fall tills vidare, att inte ökas enbart av det skälet. Däremot kommer ny pensionsrätt att kunna tjänas in utan övre åldersgräns och således även efter 65 år.

Av administrativa skäl bör små pensionsbelopp inte betalas ut, och styrelsen föreslår att detta bör gälla belopp under 0,025 inkomstbasbelopp per år (för närvarande ca 1 270 kr).

4.3.4 Talmanspension avskaffas

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Den särskilda talmanspensionen avskaffas, såväl före som efter 65 års ålder. För talmanstiden tjänas ålderspension in på samma sätt som under ledamotstid.

Promemorians förslag: Överensstämmer med styrelsens förslag.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har haft invändningar mot förslaget.

Riksdagsstyrelsens ställningstagande

Sedan den statliga chefs pensionen slopats får chefstjänstemännen, liksom statsråden, i huvudsak samma ålderspensionsförmåner som övriga statstjänstemän. Det är därför rimligt att även talmannen omfattas av samma pensionsbestämmelser som övriga ledamöter. Den särskilda talmanspensionen bör således slopas såväl före som efter 65 år. För tid före 65 år gäller därtill, redan enligt dagens regler, att en avgående talman har rätt till inkomstgaranti.

Pensionsförmåner som tjänas in under talmanstiden ska vara en integrerad del av pensionssystemet för ledamöter. Det ger ett neutralt pensionssystem även i förhållande till när under uppdragstiden som talmansuppdraget innehas.

Beräknat på det nuvarande talmansarvodet 135 000 kr (fr.o.m. den 1 juli 2009) kommer en talman att under ett kalenderår tjäna in – före anpassning till följsamhetsindexering – 30 240 kr i årlig pension, eller 2 520 kr per månad.

4.3.5 Jämförelse av intjänad pensionsrätt enligt nuvarande och nya regler

Nedan redovisas pensionsrättens storlek enligt nuvarande och föreslagna regler vid ledamotens avgång – dividerat med tolv för att motsvara ett månadsbelopp (2009 års nivå). I den första tabellen redovisas pensionsrätten för en ledamot utan tilläggsuppdrag, vid olika längd på uppdragsperioden och vid olika ålder vid avgången. I den andra tabellen redovisas pensionsrätten för en ledamot som varit utskottsordförande under vissa år. Intjänade pensionsrätter enligt nuvarande regler följer prisbasbeloppet fram till 65 års ålder. Pensionsrätterna enligt de nya reglerna ska inkomstindexeras fram till pensionsuttaget, och pensionen utgörs av summan av de indexerade pensionsrätterna omräknade med faktorn 1,19. Enligt nuvarande regler är utgående pensionsbelopp även därefter prisindexerade medan pensionen i den nya ordningen ska följsamhetsindexeras kring normen 1,6.

Tabell 1. Ledamot

	Nuvarande regler vid avgång	Nya regler vid avgång
4 års period		
30 års ålder	2 314 kr	3 092 kr
50 års ålder	2 314 kr	3 092 kr
12 års period		
30 års ålder	6 944 kr	9 276 kr
50 års ålder	19 552 kr	9 276 kr
30 års period		
50 års ålder	19 552 kr	23 190 kr

Tabell 2. Utskottsordförande

	Nuvarande regler vid avgång	Nya regler vid avgång
12 års period		
4 sista åren som ordf.		
40 års ålder	8 476 kr	10 324 kr
50 års ålder	23 777 kr	10 324 kr
30 års period		
8 sista åren som ordf.		
50 års ålder	26 375 kr	25 286 kr

4.3.6 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

De nya reglerna införs den 1 januari 2010 och omfattar alla ledamöter som då tjänstgör eller som senare kommer att tjänstgöra i riksdagen. Pensionsrätt för tjänstgöringstid före ikraftträdandet räknas om till det nya systemet, dock med viss schablonisering. Den nuvarande ordningen att hel ålderspension kan tjänas in på tolv år bibehålls som en jämförelse ytterligare en valperiod, till valet 2014. Om sådan ålderspension skulle ha blivit högre än pensionen enligt det nya beräkningssättet betalas mellanskillnaden ut som ett tilläggsbelopp under pensionstiden. Tilläggsbeloppet beräknas för ett år i taget.

Livräntor, som fastställts enligt nuvarande regler och avser ledamöter som avgått före 2010 och inte återvänder till riksdagen, ska med början 2011 omräknas vid förändring av prisbasbeloppet. Även livräntor enligt företrädarlagen ska räknas om på detta sätt.

Promemorians förslag: Överensstämmer med riksdagsstyrelsens förslag. Promemorian omfattade dock inte ändringar i företrädarlagen.

Remissinstanserna: *Överklagandenämnden* förordar att den särskilda övergångsbestämmelsen i 8 kap. 9 §, tilläggsbeloppet, får gälla utan tidsbegränsning. Ledamöter som valts in i riksdagen före lagens ikraftträdande och som blir återvalda i valet 2014 kan annars hamna i ett sämre läge än om ålderspensionsbestämmelserna hade behållits i den form som gällde då dessa ledamöter ursprungligen kandiderade till riksdagen. Tidsbegränsningen strider också mot en av utgångspunkterna för den föreslagna reformen, nämligen att systemet ska fungera så neutralt som möjligt i förhållande till om en ledamot ska kandidera för en ny period eller inte.

Riksdagsstyrelsens ställningstagande

Styrelsen anser att de nya reglerna bör träda i kraft den 1 januari 2010.

En genomgående princip vid utformningen av de nya intjänandereglerna har varit att pensionsförmåner ska vara desamma för alla ledamöter oavsett ålder. Styrelsen anser därför att de nya reglerna bör tillämpas på alla ledamöter eller ersättare som tjänstgör vid ikraftträdandet eller från en senare tidpunkt.

De nya intjänandereglerna ska tillämpas på all tjänstgöring som sker efter ikraftträdandet.

För dem som kommer att omfattas av de nya reglerna ska även det tidigare intjänandet räknas om till det nya systemet.

Intjänande som avser tid före ikraftträdandet beräknas som en klumpsumma för all tidigare tid. Summan består dels av ett belopp som avser ledamotsarvodet respektive talmansarvodet, dels av ett belopp som avser tilläggsarvoden. Beloppet som avser ledamotsarvodet utgörs av ledamotsarvodets storlek i januari 2009 ($54\,500 \text{ kr} \times 0,72 \%$ på inkomstdelar inte överstigande 0,625 inkomstbasbelopp och $2,40 \%$ på inkomstdelar över denna nivå men högst 2,5 inkomstbasbelopp $\times$ antalet tjänstgöringsmånader fram till ikraftträdandet. Det motsvarar 773 kr för en tjänstgöringsmånad. För talmanstid görs beräkningen på talmansarvodet för januari 2009, dvs. 131 000 kr men begränsat till 30 inkomstbasbelopp per år, vilket ger en pensionsrätt på 2 520 kr för en tjänstgöringsmånad. Beloppet som avser tilläggsarvoden består av summan av utbetalda, då pensionsgrundande, tilläggsarvoden under perioden $2001\text{--}2009 \times 2,40 \%$.

Anledningen till att den retroaktiva pensionsrätten för tilläggsarvoden begränsas till perioden 2001–2009 är att uppgifter om tilläggsarvoden som utbetalats av riksdagsförvaltningen före 2001 inte längre finns elektroniskt lagrade. Nästan alla ledamöter som berörs av denna tidsgräns, och alltså haft tilläggsarvoden före 2001, omfattas dock förmodligen av skyddsregeln i övergångsbestämmelserna och lägst får pension enligt dagens regler med tolv års intjänande för hel förmån. Övriga ledamöter, nämligen de som med dagens regler endast hade fått egenlivränta, skulle ändå inte ha fått livräntan

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

grundad på tilläggsarvoden så långt tillbaka i tiden; de gynnas dessutom av det nya beräkningssättet och de nya omräkningsreglerna, som nu blir lika för alla oavsett ålder.

En beräkning av pensionsrätt för tjänstgöringstid före 2010 görs även om ledamoten/ersättaren inte tjänstgör vid ikraftträdandet men återvänder till riksdagen i framtiden. Omräkning av tidigare intjänade förmåner görs också för den som börjat ta ut ledamotspension eller egenlivränta enligt nuvarande regler och därefter återvänder till riksdagen.

Den som redan omfattas av dagens pensionssystem ska inte behöva riskera att redan fullgjord tjänstgöring leder till försämrade pensionsförmåner. En metod som tidigare tillämpats har varit att ledamöter inom viss tid fått välja om de skulle vara kvar i det tidigare eller övergå till det nya systemet. Svårigheten att i förväg bedöma effekterna av de olika pensionsreglerna, inte minst skillnaderna i indexeringsregler, gör att den metoden nu bör undvikas. I stället föreslås en generell skyddsregel som innebär att de pensionsbelopp som utbetalas i framtiden inte blir lägre än de skulle ha varit med tillämpning av nuvarande regler. Styrelsen anser det rimligt att beräkningen görs som om nuvarande regler hade gällt ytterligare en valperiod, dvs. tills det nya riksmötet börjar efter valet 2014. Skyddsregeln gäller inte bara ledamöter som var i tjänst vid ikraftträdandet utan även sådana som återkommer efter ikraftträdandet.

Skyddsregeln konstrueras som ett tilläggsbelopp till pensionen. Tilläggsbeloppet motsvarar mellanskillnaden mellan vad ålderspensionen enligt nuvarande regler skulle ha varit det aktuella utbetalningsåret och pensionen enligt de nya reglerna vid samma tillfälle. Tilläggsbeloppet beräknas för varje år som pensionär.

Genom att nuvarande regler på detta sätt får gälla till hösten 2014 hinner den som är född i början av oktober 1964 eller tidigare att tjäna in hel ålderspension enligt nuvarande regler om han eller hon kom in i riksdagen senast vid valet 2002. Den som kom in i riksdagen vid valet 2006 hinner, om åldersvillkoret är uppfyllt, tjäna in 8/12 av hel ålderspension enligt nuvarande regler. Skyddsregeln tillämpas även på den som återkommer till riksdagen efter ikraftträdandet, vilket innebär att den som t.ex. fullgjort fyra år under valperioden 2002–2006 och sedan återkommer vid valet 2010 likaså kan tjäna in 8/12 av hel ålderspension enligt nuvarande regler. Den som är nyvald i riksdagen hösten 2010 kommer däremot inte att få något tilläggsbelopp enligt denna skyddsregel.

Även för talman bör ett liknande tilläggsbelopp till ålderspensionen beräknas. Däremot bör reglerna om talmanspension före 65 år tillämpas även fortsättningsvis för den som vid ikraftträdandet omfattas av dessa bestämmelser.

Styrelsen anser det också rimligt att, som arbetsgruppen föreslagit, livräntor för ledamöter som avgått före ikraftträdandet och inte fyllt 65 år värdesäkras med början 2011 genom anknytning till prisbasbeloppet. Motsvarande värdesäkring bör göras av livräntor enligt företrädarlagen.

Rätt till egenpension enligt lagstiftning som föregått ersättningslagen ska fortfarande gälla. Det kan avse förmåner enligt stadgan (1941:98) om ersättning för riksdagsmannauppgiftens fullgörande, ersättningsstadgan (1971:1197) och lagen (1988:589) om ersättning m.m. till riksdagens ledamöter. Således bör den som omfattas av bestämmelserna om visstidspension enligt äldre lagstiftning inte få tidigare tjänstgöring omräknad till det nya systemet. De ska däremot tjäna in pensionsrätt enligt de nya reglerna för tjänstgöring efter ikraftträdandet 2010.

4.4 Nya bestämmelser om sjukpension

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Reglerna för sjukpension ändras så att en ledamot som blivit helt sjukskriven under tjänstgöringen kan få sjukpension när Försäkringskassan beslutar om hel sjuk- eller aktivitetsersättning, även om beslutet fattas efter att ledamoten avgått. Nivåerna anpassas till dem som gäller i det statliga tjänstepensionssystemet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med styrelsens förslag utom vad gäller kompensationsnivåerna för inkomstunderlag över 7,5 prisbasbelopp.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Sundsvall* påpekar att benämningen sjukpension inte harmonierar med 2003 års sjukförsäkringsreform, som innebär att förtidspension och sjukbidrag inom det dåvarande allmänna pensionsystemet ersattes av sjuk- och aktivitetsersättning som utgör sjukförsäkringsförmåner. Genom den reformen signaleras att arbetsförmågan hos envar försäkrad om möjligt ska tas till vara fram till 65 års ålder.

SPV påpekar att procentsatserna för sjukpension enligt PA 03 är 75 % av inkomstunderlaget i intervallet 7,5–20 prisbasbelopp och 37,5 % i intervallet 20–30 prisbasbelopp.

Riksdagsstyrelsens ställningstagande

Styrelsen anser att särskild ersättning liksom i dag ska betalas ut till en ledamot som får hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning. Styrelsen finner därvid inte skäl att avvika från det begrepp som används i PA 03, nämligen sjukpension. Eftersom sjukpension endast ska kunna betalas ut för samma tid som sjuk- eller aktivitetsersättning beviljas av Försäkringskassan minskar inte detta möjligheterna att ta till vara en arbetsförmåga. En ledamot som avgått från riksdagen kommer inte heller att få sjukpension förrän tidigast fr.o.m. den dag sjuk- eller aktivitetsersättningen avser.

Något formellt krav på att ledamoten avgår från uppdraget ska inte längre ställas. En ledamot som får hel sjukersättning och har kvar sitt uppdrag får ändå helt sjukavdrag på ledamotsarvodet. Även en ersättare som får arbetsförmågan helt nedsatt under den tid förordnandet gäller kan få sjukpension.

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

Nuvarande regler torde innebära att sjuk- eller aktivitetsersättning ska beviljas senast för tid då ledamoten lämnar sitt uppdrag. Även om beslutet om sjuk- eller aktivitetsersättning dröjer ska en ledamot som under tiden hunnit avgå kunna beviljas sjukpension om han eller hon vid avgången hade helt sjukavdrag från ledamotsarvodet och därefter oavbrutet uppburit hel sjukpension från Försäkringskassan fram till dess hel sjuk- eller aktivitetsersättning betalas ut. Sjukpensionen betalas inte ut för tid före den tid Försäkringskassans beslut avser.

Sjukpensionen ska kunna betalas ut endast så länge personen har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan. Den som har sjukpension ska vara skyldig att anmäla om rätten till sjuk- eller aktivitetsersättning upphör eller om en hel förmån förändras till partiell sådan. Återkrav ska riktas mot den som inte fullgör sin anmälningsskyldighet, men återkravet kan jämkas helt eller delvis.

Sjukpensionen ska inte längre beräknas i förhållande till en tidsfaktor. Under de första fem åren ska sjukpensionen grundas på ledamotsarvodet och de eventuella tilläggsarvoden som ledamoten uppbär när arbetsförmågan blev helt nedsatt. Efter fem år ska sjukpensionen, på samma sätt som gäller för inkomstgarantin, grundas på ledamotsarvodet men inte tilläggsarvoden.

Styrelsen delar arbetsgruppens bedömning att procentsatserna för beräkning av sjukpension ska vara desamma som för statsanställda. Detta innebär dock att sjukpensionen ska utgöra för år

- 15 % av inkomstunderlaget inte överstigande 7,5 prisbasbelopp,
- 75 % av inkomstunderlaget över 7,5 men inte över 20 prisbasbelopp och
- 37,5 % av inkomstunderlaget mellan 20 och 30 prisbasbelopp.

På samma sätt som för statstjänstemän ska sjukpensionen följa förändringen av prisbasbeloppet.

Beräknad på nuvarande ledamotsarvode, 54 500 kr, skulle sjukpensionen uppgå till 24 825 kr per månad.

Sjukpension beräknas även på talmansarvode.

För den tid en f.d. ledamot har sjukpension enligt ersättningslagen beräknas pensionsrätt på samma underlag.

De nya reglerna gäller endast den som tjänstgör vid ikraftträdandet eller därefter. För den som vid ikraftträdandet redan har beviljats sjukpension gäller gamla regler.

4.5 Nya bestämmelser om efterlevandeförmåner

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Rätten till efterlevandepension omfattar efterlevande till ledamöter som avlider under tjänstgöringen och till f.d. ledamöter som har ålderspension av viss storlek. Efterlevandepension till make utges under sex år och efterlevandepension till barn till dess barnet fyller

20 år. Möjligheten för make att få en kompletterande livsvarig efterlevandepension upphör.

Det efterlevandeskydd som finns i inkomstgarantin utvidgas till att också omfatta barn och, vid särskilda skäl, make till ledamöter som varit minst sex hela år i riksdagen och fyllt 50 år. Detta efterlevandeskydd höjs till ett prisbasbelopp per år. Beloppet utges tills barnet fyller 20 år.

Promemorians förslag: Överensstämmer med styrelsens förslag.

Remissinstanserna: SKL anser det inte rimligt att pension till efterlevande make eller därmed jämställd ska betalas ut om den efterlevande maken ingår nytt äktenskap.

Riksdagsstyrelsens ställningstagande

Efterlevandepension

När det gäller persongruppen bör liksom tidigare efterlevande till ledamöter som avlidit under uppdragstiden omfattas av efterlevandepensionsförmåner. Efterlevande till ersättare ska också omfattas, oavsett längden på förordnandet, om dödsfallet inträffar under tjänstgöringstiden. Dessutom ska efterlevande till den som har sjukpension enligt ersättningslagen omfattas.

Även efterlevande till en f.d. ledamot som avlider sedan han eller hon börjat uppbära ålderspension över viss nivå ska kunna få efterlevandepension. Nivån bestäms till 1,5 inkomstbasbelopp per år (för närvarande 76 350 kr). Om ledamoten börjat ta ut ålderspensionen före 65 års ålder ska efterlevandepensionen grundas på den reducerade pensionsnivån. Efterlevandepension ska också omfatta efterlevande till en avgången ledamot som fyllt 65 år men skjutit upp sitt uttag av ålderspensionen.

Rätt till efterlevandepension bör däremot inte längre finnas för tiden från en ledamots avgång till dess han eller hon börjar ta ut sin ålderspension. Det efterlevandeskydd som finns i inkomstgarantin bör i stället utsträckas till att omfatta även ledamöter som har rätt till varaktig inkomstgaranti, se nedan.

Förmånskretsen för efterlevandepension ska omfatta make och barn under 20 år. Med make jämställs, liksom nu, vissa sambor. Med arvsberättigat barn jämställs barn som har mottagits i adoptionssyfte.

Om en ledamot avlider under tjänstgöringstiden utges efterlevandepension till make eller motsvarande under sex år. Efterlevandepension utges på liknande sätt också till barn t.o.m. den månad barnet fyller 20 år. När det gäller ledamöter som avlider under tjänstgöringstiden är tidsgränser och nivåer för efterlevandepensioner anpassade till vad som gäller för statstjänstemän enligt PA 03. Med den nya konstruktionen av pensionsintjänande för ledamöter som styrelsen ovan föreslår görs beräkningen dock på ledamotsarvodet vid tiden för dödsfallet och de tilläggsarvoden som den avlidne då hade rätt till från riksdagsförvaltningen.

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

När det gäller en ledamot som avlider under tjänstgöringstiden ska efterlevande make, eller därmed jämställd, få efterlevandepension per år med

1. ett belopp på 1,2 prisbasbelopp,
2. 45 % av arvudet och tilläggsarvodena vid dödsfallet över 7,5 men inte över 20 inkomstbasbelopp under det första året och 30 % de följande fem åren samt
3. 22,5 % av arvudet och tilläggsarvodena vid dödsfallet över 20 men inte över 30 inkomstbasbelopp det första året och 15 % de följande fem åren.

Styrelsen anser att efterlevandepension till make under den här tiden inte ska upphöra om maken gifter sig. Detta är i enlighet med vad som numera gäller enligt PA 03.

Efterlevandepension till barn föreslås utgöra per år och barn

1. 10 % av arvudet med tilläggsarvoden ej överstigande 7,5 inkomstbasbelopp,
2. 25 % av arvudet med tilläggsarvoden över 7,5 men inte över 20 inkomstbasbelopp och
3. 12,5 % av arvudet med tilläggsarvoden över 20 men inte över 30 inkomstbasbelopp.

Om make eller motsvarande inte finns får barnen även dela på de belopp som annars skulle ha utgivits till en make.

Efterlevandepension till make beräknad på ledamotsarvudet kommer med detta förslag, räknat på dagens arvodesnivå och inkomstbasbelopp, att utgöra 14 489 kr per månad under det första året och därefter 11 086 kr per månad år 2–6. För efterlevande barn kommer pensionen, om även efterlevande make finns, att uppgå till 8 853 kr per barn och månad.

Efterlevandepension efter den som var talman när dödsfallet ägde rum beräknas på motsvarande sätt.

När det gäller efterlevandepension efter den som börjat uppbära ålderspension bör efterlevandepensionen för efterlevande make eller motsvarande utgöra 35 % av ålderspensionen vid tidpunkten för dödsfallet. Efterlevandepension för barn utges med 20 % av ålderspensionen för varje barn. Om make eller motsvarande inte finns får barnen även dela på de belopp som annars skulle ha utgivits till en make. En liknande beräkning görs om den avlidne hade sjukpension. Efter den som uppbar sjukpension grundad på ledamotsarvudet kommer efterlevandepensionen till make att utgöra 8 689 kr och för barn 4 965 kr.

Den kompletterande efterlevandepensionen ska inte finnas kvar annat än övergångsvis. Den betalas då ut till make fr.o.m. det sjunde året efter dödsfallet. Villkoren för sådan förlängd tid är att ledamoten fyllt 50 år vid ikraftträdandet av de nya reglerna och då hade varit i riksdagen minst sex hela år. Vidare ska äktenskapet eller motsvarande ha ingåtts senast den 31 december 2009 och senast den dag ledamoten fyllde 60 år. En sådan efterlevandepension betalas ut med samma nivå som gäller för år 2–6 med den ändringen att hel pension efter den som var ledamot vid dödsfallet förutsätter att tolv hela år fullgjorts i riksdagen. Efterlevandepension fr.o.m. det sjunde året betalas ut

längst till dess den efterlevande maken eller därmed jämställd ingår äktenskap.

Efterlevandepensionen knyts till prisbasbeloppet och omräknas vid förändring av detta.

Efterlevandeskydd i inkomstgarantin

Det nuvarande efterlevandeskyddet i inkomstgarantin omfattar barn till ledamöter som lämnar riksdagen efter minst sex hela år men inte har rätt till ålderspension. Efterlevandeskyddet gäller vid dödsfall som inträffar under tiden för inkomstgarantin. Styrelsen föreslår att detta efterlevandeskydd utsträcks till att omfatta också barn till f.d. ledamöter som vid avgången uppnått 50 års ålder och varit ledamot under minst sex år. Make ska liksom i dag kunna beviljas förmånen endast vid särskilda skäl.

Efterlevandeskyddet i inkomstgarantin höjs till ett prisbasbelopp (42 800 kr i 2009 års värde) per förmånsberättigad. Vidare bör beloppet betalas ut till dess barnet fyller 20 år. Till berättigad make utges beloppet dock fortfarande under högst fem år.

Övergångsbestämmelser

De nya bestämmelserna ska tillämpas på alla ledamöter som tjänstgör vid ikraftträdandet eller därefter. Det medför att gamla bestämmelser tillämpas på förmåner efter den som avlidit före ikraftträdandet samt på den som avgått före ikraftträdandet och inte återkommit i tjänst därefter.

4.6 Företrädarlagen

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Företrädarlagen upphör att gälla vid utgången av 2009. Lagen ska fortfarande tillämpas på egenpension och efterlevandepension som intjänats före upphörandet om de avser personer som inte därefter fullgör tid i riksdagen. Lagen ska fortsättningsvis också tillämpas på inkomstgaranti och efterlevandeskydd som hänför sig till tid i Europaparlamentet och riksdagen som fullgjorts före lagens upphörande.

Promemorians förslag: I promemorian lämnas inga förslag rörande företrädarlagen.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tar inte upp denna fråga.

Riksdagsstyrelsens ställningstagande

I företrädarlagen har fr.o.m. den 14 juli 2009 gjorts betydande ändringar för att anpassa lagen till Europaparlamentets nya ledamotsstadga och till möjlig-

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

heten för omvalda ledamöter att vid stadgans ikraftträdande genom ett särskilt förfarande välja att stå kvar i det nationella systemet.

Eftersom ingen av de omvalda svenska ledamöterna inom föreskriven tid till Europaparlamentets talman har anmält att han eller hon vill stå kvar i det nationella systemet bör företrädarlagen upphöra att gälla. Den ska dock fortfarande tillämpas på egenpension och efterlevandepension som intjänats för tid före ikraftträdandet och inte avser personer som fullgör tid i riksdagen efter utgången av 2009. Företrädarlagen ska också tillämpas övergångsvis på inkomstgaranti, och därtill knutet efterlevandeskydd, som hänför sig till tid i Europaparlamentet och riksdagen som fullgjorts före upphörandet.

4.7 Kostnader

Ålderspension

Kostnaderna för de nya ålderspensionsreglerna har av arbetsgruppen belysts med storleken av de framtida pensionsutbetalningar som har samband med pensionsintjänandet under ett år. I beloppet ingår således inte särskild löneskatt, administrativa kostnader eller andra indirekta kostnader.

Ledamotsarvodet har beräknats till drygt 220 miljoner kronor under ett år och tillsammans med tilläggsarvoden och talmansarvode till nästan 228 miljoner kronor (2008). Pensionsrätterna som tjänas in för det året uppgår till ca 3,3 miljoner kronor. Vid samma åldersstruktur som nuvarande ledamöter har och om den årliga förändringen av inkomstindex är 3,8 % blir de framtida pensionsutgifterna, som härrör från intjänande under ett år, ca 100 miljoner kronor i dagens penningvärde.

Någon motsvarande beräkning av kostnaderna för dagens system går inte att göra eftersom förmånerna enligt det nuvarande systemet är så beroende av ledamöternas ålder och tjänstgöringstid vid avgången från riksdagen. Arbetsgruppen har dock jämfört det nya och det nuvarande pensionssystemet genom att beräkna pensionskostnaderna för 349 ledamöter som vid sin avgång har en ålder och tjänstgöringstid som den som kommer att råda för dagens ledamöter före valet 2010. Det diskonterade nuvärdet av ett års pension vid 65 års ålder till samtliga ledamöter var vid denna beräkning sammantaget drygt 7 % högre enligt de nya reglerna, vartill kommer 10 % med anledning av ändrad indexering av utbetalda pensionsbelopp. Styrelsens förslag ovan om följsamhetsindexering med inledande justering av pensionsbeloppet innebär sammantaget ingen kostnadsförändring.

Att jämföra kostnaderna för de båda systemen med utgångspunkt i sammansättning av nuvarande ledamöter ger dock ingen realistisk bild av skillnaderna. I nuvarande system avser de stora pensionsutgifterna ledamöter som avgått efter 50 års ålder medan kostnaderna för ledamöter som avgår vid lägre ålder är förhållandevis obetydliga. Det finns anledning anta att en stor del av de ledamöter som faktiskt avgår är över 50 år och har tjänat in rätt till ålders-

pension. Som exempel kan nämnas att av de ca 75 ledamöter som inte kandiderade utan avgick vid valet 2002 hade närmare 90 % tjänat in rätt till ålderspension medan endast ca 40 % av nuvarande ledamöter har hunnit tjäna in rätt till ålderspension.

Under en övergångsperiod kommer tidigare intjänade pensionsförmåner att räknas om till det nya systemet samtidigt som dagens ålderspensionsregler behålls i form av den s.k. skyddsregeln och tilläggsbeloppet. Merkostnaden för detta kan under övergångsperioden sägas motsvara skillnaden mellan pensionen enligt de nya och de nuvarande reglerna för dem som har fyllt 50 år. Skillnaden i pensionsutgifter för ett år för denna grupp är inte obetydliga.

Enligt 6 § lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen gäller fr.o.m. den 1 januari 2009 kostnads- mässig anslagsavräkning för riksdagsförvaltningen. Riksdagen har dock beslutat att avsättningar för riksdagsledamöternas pensioner och inkomstgarantier är undantagna från denna bestämmelse (bet. 2008/09:FiU15). Finansutskottet ansåg att frågan bör prövas på nytt när angivna metoder har stabiliserats och erfarenheter finns av hur ett riksdagsval påverkar avsättningarna.

Prisomräkning av tidigare beslutade livräntor

Merkostnaden för att i fortsättningen prisomräkna egenlivräntor för ledamöter som avgått före 2010 kan, totalt för hela utbetalningstiden, uppskattas till omkring 20 miljoner kronor, i 2009 års värde. Även prisindexering av livräntor som beslutats enligt företrädarlagen och avser dem som varit ledamöter av Europaparlamentet ryms inom denna kostnadsberäkning.

Sjukpension

Kostnaderna för sjukpension, som i dag är närmast obefintliga, kan komma att öka något, men endast marginellt.

Efterlevandeförmåner

De totala utbetalningarna av efterlevandepension enligt nuvarande eller äldre bestämmelser utgör för närvarande närmare 5 miljoner kronor per år.

Att den kompletterande efterlevandepensionen avskaffas innebär på sikt en relativt sett stor besparing. Övriga förändringar innebär att kostnaderna för efterlevandeförmåner förändras endast marginellt.

4.8 Administration

Det är nödvändigt att registreringen av de månadsvisa pensionsrätterna görs automatiskt för att den nya ordningen ska kunna fungera. Det nuvarande lönesystemet, Palasso, behöver därför utvecklas för att kunna hantera registrering, ackumulering och årlig uppräknings av pensionsrätter. Systemet ska även

Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

kunna lagra intjänade pensionsrätter för avgångna ledamöter för beräkning av ny pensionsrätt vid eventuellt återinträde och för fastställande av pension vid uttag av ålderspension. Initialt erfordras ett betydande utvecklingsarbete av systemet Palasso. Om Palasso inte kan hantera alla funktioner kommer en lokal datalösning att behövas.

Med ett fungerande datorstöd kommer emellertid de nya pensionsreglerna, efter den långa övergångsperioden, att vara relativt enkla att administrera. Rutiner behövs på sikt också för att löpande informera ledmöterna om de intjänade pensionsrätternas värde.

De omfattande övergångsreglerna kräver en betydande manuell hantering under en lång period. Det handlar dels om att beräkna pensionsrätt för tjänstgöringstid före ikraftträdandet. Det handlar också om beräkning av tilläggsbeloppet enligt skyddsregeln.

När det gäller pensionsrätt för tid före ikraftträdandet måste en genomgång av tjänstgöringstid och omräkning av tidigare intjänad pensionsrätt göras manuellt för samtliga ledamöter som tjänstgör den 1 januari 2010. Beräkningen måste sedan göras även för tidigare ledamöter/ersättare som återvänder till riksdagen. Uppgift om tilläggsarvoden som utbetalats av Riksbanken, Riksrevisionen och Riksdagens revisorer måste hämtas in och hanteras manuellt. Särskilt i anslutning till ikraftträdandet av de nya reglerna kommer det att krävas resursförstärkning för omräkningen av de 349 ledamöter som då tjänstgör. Ökad manuell hantering kommer dock att behövas under avsevärd tid framöver.

Den s.k. skyddsregeln kräver en manuell beräkning av pensionsbeloppet enligt nuvarande regler för ledamöter som tjänat in rätt till ålderspension fram till 2014. Tilläggsbeloppet beräknas därefter för varje år som pensionär och kan variera eftersom pensionen enligt nuvarande regler följer prisutvecklingen medan pensionen enligt de nya reglerna ska följsamhetsindexeras. SPV, som betalar ut ledamöternas pensioner, har för närvarande inga rutiner för att hantera tilläggsbeloppet. Som SPV påpekar i sitt remissvar torde en större arbetsinsats i anpassning till SPV:s utbetalningssystem krävas.

Redan beslutade egenlivräntor som inte har börjat betalas ut ska värdesäkras med utgångspunkt i prisbasbeloppet för 2010, dvs. med en första omräkning 2011. Dessa personer finns inte längre kvar i lönesystemet, men bör av riksdagsförvaltningen registreras i Palasso eller liknande system, så att deras egenlivräntor automatiskt kan räknas om med förändringen av prisbasbeloppet.

5 Författningskommentar

5.1 Lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

I lagen tas bestämmelser in om pensionsförmåner som gäller riksdagens ledamöter, oavsett om dessa tidigare eller senare varit ledamöter av Europaparlamentet. De nya bestämmelserna ska enligt övergångsbestämmelserna dock endast tillämpas på den som efter ikraftträdandet varit ledamot av riksdagen eller ersättare.

1 kap.

6 §

I denna nya paragraf, som får beteckningen 6 §, tas definitioner in av de olika former av basbelopp liksom av beteckningen inkomstindex och balansindex som förekommer i lagen. Vilket basbelopp som gäller i en viss situation anges i det lagrum som reglerar förmånen i fråga.

2 kap.

7 §

Eftersom 3, 4 och 6 §§ nu upphävs och 2 § tidigare har upphävts, ändras hänvisningen till att avse 1 och 5 §§. Det innebär att bestämmelserna i 8, 9, 11 och 13 kap. om ålderspension, sjukpension, efterlevandepension och efterlevandeskydd i inkomstgarantin även gäller talman. De särskilda regler för dessa förmåner som i vissa fall gäller talman anges i den paragraf som reglerar förmånen. Så är fallet beträffande 8 kap. 5 och 11 §§. Den särskilda talmanspensionen slopas således. För tid före 65 år har en avgående talman rätt till inkomstgaranti. Enligt övergångsbestämmelserna, punkt 4, ska dock nuvarande talmanspension för tid före 65 års ålder fortfarande gälla för den som varit talman före ikraftträdandet och är i riksdagen 2010 eller senare.

8 kap.

Detta är ett nytt kapitel som ersätter tidigare 7, 8 och 10 kap. samt delar av 2 kap. Eftersom alla förmåner i fortsättningen kallas ålderspension behövs inte särskilda regler för egenlivränta eller motsvarande. De grundläggande bestämmelserna som gäller ålderspension och andra pensionsförmåner tas in i det kapitel som reglerar den aktuella förmånen. I något fall hänvisas till bestämmelser i ett annat kapitel.

Den nya ordningen för intjänande av ålderspension regleras i 8 kap. 2–4 §§. Motiveringen till de nya bestämmelserna finns i avsnitt 4.3. Övergångs-

bestämmelserna om pensionsrätt för tid före ikraftträdandet har tagits in som materiella bestämmelser i lagen, 5 §, eftersom de ska tillämpas under lång tid. Likaså har den övergångsvisa skyddsregeln om ett tilläggsbelopp till ålderspensionen tagits in som en materiell bestämmelse, 9–10 §§. Den allmänna motiveringen till de övergångsvisa reglerna finns i avsnitt 4.3.6.

1 §

Paragrafen anger att den som tillgodoräknas pensionsrätt också är den som har rätt till ålderspension. Några andra kvalifikationsregler finns inte, vare sig beträffande ålder eller intjänandetid. I 12 § anges däremot att pensionsbelopp under viss nivå inte betalas ut.

2 §

Ledamöternas pensionsförmåner ska tjänas in på samma sätt oavsett ledamotens ålder, dvs. från 18 år som är ålderskravet för att kunna väljas in i riksdagen och utan övre åldersgräns, således även efter 65 år. Samma regler ska gälla för ersättare. All uppdragstid ger rätt till pension, och någon viss minsta uppdragstid, vare sig totalt eller sammanhängande, krävs inte. Däremot begränsas intjänandetiden till högst 30 år enligt vad som följer av 6 § andra stycket. Vidare följer av 12 § att pensionsbelopp under viss nivå inte betalas ut.

Reglerna för utseende av ersättare, i kombination med att arvode betalas ut upp till ytterligare 30 dagar om uppdraget upphör i förtid, innebär att det i regel blir fråga om intjänande under minst en månad. För en ledamot som t.ex. efter ett val avgår för att bli statsråd eller statssekreterare kan intjänandet däremot avse kortare tid, men eftersom pensionsintjänande kan ske i omgångar, t.o.m. efter 65 års ålder, görs ingen begränsning i intjänanderegler.

Pensionsrätt beräknas per månad. Det kan löpande ske en preliminär beräkning, men det formella beslutet fattas först i samband med att pensionen ska fastställas vid pensioneringen. Bestämmelserna gäller också talman och talmanstiden.

Pensionsrätt för tid före 2010 beräknas enligt särskilda regler i 5 § och hänvisning sker till dessa. Även tid i Europaparlamentet före den 14 juli 2009 ger pensionsrätt.

3 §

I *första stycket* anges kompensationsnivån. Den är lägre för inkomster som, omräknat till helår, inte överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. Inkomstdelar över denna nivå får högre kompensationsnivå. Eftersom beräkningen görs per månad ska den lägre nivån, 0,72 %, avse månadsinkomster som inte överstiger 0,625 inkomstbasbelopp (dvs. 7,5 inkomstbasbelopp delat med 12) och den högre nivån, 2,40 %, avse månadsinkomster över 0,625 men inte över 2,5

inkomstbasbelopp (det sistnämnda motsvarande 30 inkomstbasbelopp delat med 12).

I *andra stycket* anges genom hänvisning till 4 § vilka arvoden och tilläggsarvoden som pensionsrätten beräknas på. Det är det utbetalda beloppet som är underlaget. Dock ska sjukavdrag och avdrag för föräldraledighet läggas till underlaget och således inte leda till minskad pensionsrätt.

I *tredje stycket* anges hur pensionsrätten beräknas för den som avgått från riksdagen och haft sjukpension. Skulle en ledamot vara kvar i tjänst men med sjukpension kan pensionsrätten fortfarande beräknas på bl.a. ledamotsarvodet enligt paragrafens andra stycke, eftersom pensionsrätten även räknas på sjukavdraget.

4 §

I paragrafen anges vilka typer av arvoden som ligger till grund för pensionsrätt. Förutom talmansarvode (punkt 1) och ledamotsarvode (punkt 2) är det arvode till ordförande och vice ordförande i utskott (punkt 3). De arvoden som anges i punkt 4 skiljer sig från vad som nu är pensionsgrundande på så sätt att även arvode till ledamot i riksdagens överklagandenämnd ger pensionsrätt. Däremot ger inte arvode för uppdrag i riksbanksfullmäktige och Riksrevisionens styrelse pensionsrätt enligt denna paragraf. Det innebär att pensionsunderlaget begränsas till arvoden som betalas ut av riksdagsförvaltningen.

5 §

I paragrafen regleras de särskilda bestämmelser som avser pensionsrätt för tjänstgöring före ikraftträdandet. Någon yttersta gräns bakåt i tiden anges inte, utom för tilläggsarvoden i första stycket punkt 3.

En beräkning av pensionsrätt för tjänstgöringstid före 2010 görs även för en ledamot eller ersättare som inte tjänstgör vid ikraftträdandet men återvänder till riksdagen i framtiden. En sådan beräkning görs också för den som börjat ta ut ledamotspension eller egenlivränta enligt nuvarande regler och därefter återvänder till riksdagen.

När pensionsrätt för tid före 2010 ska ligga till grund för en ålderspension ska den inkomstindexeras som om den avsåg pensionsrätt för 2009. Detta följer av 6 § första stycket.

Av *första stycket* följer att all tjänstgöring som talman eller ledamot beräknas för sig och tilläggsarvoden för sig.

Pensionsrätt för talmanstiden (första stycket 1) grundas på talmansarvodet i januari 2009, dvs. 131 000 kr i månaden. Pensionsrätt för en månad, 0,72 respektive 2,40 % och räknat på inkomstbasbeloppet för 2009, blir 2 520 kr. Detta belopp gånger antalet tjänstgöringsmånader före 2010 (schablonmässigt beräknat som antalet tjänstgöringsdagar som talman delat med 30,4) blir pensionsrätt för talmanstid före 2010.

En liknande beräkning görs för ledamotstiden. Den grundas på ledamotsarvodet i januari 2009, dvs. 54 500 kr. Beräkningen görs på motsvarande sätt som för talman, och pensionsrätten för en månad blir 773 kr. Även här ska beloppet multipliceras med antalet tjänstgöringsmånader före 2010 (schemamässigt beräknat som antalet tjänstgöringsdagar som ledamot delat med 30,4). Alla tjänstgöringsdagar räknas in, alltså även perioder som enligt nuvarande lagstiftning inte skulle ha gett rätt till ålderspension eller egenlivränta.

Vid beräkning av gränsen för 30 års intjänande, dvs. begränsningen till högst 360 månader enligt 6 § andra stycket, ska pensionsrätt enligt 5 § anses avse det antal månader som motsvarar det totala antalet tjänstgöringsdagar före 2010 delat med 30,4.

I första stycket 3 anges att pensionsrätt för tid före 2010 även räknas på tilläggsarvoden som betalats ut under 2001–2009. Kompensationsnivån är 2,40 % eftersom tilläggsarvoden anses ligga över nivån motsvarande 7,5 inkomstbasbelopp. De tilläggsarvoden som avses är sådana som enligt nuvarande lagstiftning ger rätt till pension, således även arvoden för vissa uppdrag i Riksbanken och Riksrevisionen. Pensionsrätten räknas också på arvode för uppdrag i Riksdagens revisorer under tiden 2001–juni 2003, vilket anges uttryckligen. Tilläggsarvoden för tid före 2001 ger inte pensionsrätt.

Enligt *andra stycket* ska tid med sjukpension räknas som tjänstgöringsdagar som ledamot alternativt talman.

Enligt *tredje stycket* ska tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009 räknas in. Den som under en period samtidigt kunde vara ledamot av riksdagen och ledamot av Europaparlamentet ska dock inte kunna tillgodoräkna sig dubbel tjänstgöringstid.

Den som har rätt till visstidspension enligt äldre lagstiftning ska kunna tjäna in pensionsrätt enligt de nya reglerna för tjänstgöringstid efter ikraftträdandet. En sådan ledamot ska dock inte få tidigare tjänstgöring omräknad till det nya systemet. Detta följer av *fjärde stycket*.

Femte stycket motsvarar regler som fr.o.m. den 14 juli 2009 tagits in i företrädarlagen och som innebär att tid i Europaparlamentet eller riksdagen som inte ger rätt till pension enligt nationella bestämmelser ska beaktas vid beräkningen av pension enligt ledamotsstadgan. Om så skett ska samma tid således inte kunna ligga till grund för pension enligt ersättningslagen.

6 §

I *första stycket* anges att det årliga ålderspensionsbeloppet utgör summan av intjänade pensionsrätter, omräknade med förändringen av inkomstindex och multiplicerade med 1,19. Pensionsrätt för tid före 2010 ska vid indexeringen anses som om den avser 2009.

Eftersom pensionsrätterna under intjänandetiden inte påverkas av balansindex ska de omräknas med balansindex om sådant finns när pensionen börjar tas ut.

Enligt *andra stycket* begränsas intjänandetiden till högst 30 år, dvs. 360 månader. Om en ledamot tjänstgör längre tid ska pensionen räknas på pensionsrätterna för de senaste 360 månaderna. Därmed avses de senaste månader för vilka pensionsrätt tillgodoräknas. En särskild bestämmelse anger hur många månader pensionsrätt för tid före 2010 ska anses avse.

7 §

Av 12 § följer att ålderspension kan tas ut från 61 års ålder. I 7 § *första stycket* anges att pensionen reduceras om den tas ut före den månad ledamoten fyller 65 år. Denna minskning är livsvarig.

Om ledamoten återvänder till riksdagen före 65 års ålder och det således görs ett uppehåll i utbetalningen av pensionen, ska pensionen i fortsättningen vara reducerad i förhållande till antalet månader före 65-årsdagen som pensionen faktiskt har tagits och kommer att tas ut. Detta anges i *andra stycket*. För nyintjänad pensionsrätt görs reduceringen i förhållandet till antalet månader som då återstår fram till 65 års ålder.

8 §

Under pensionstiden ska ålderspensionen, efter det första utbetalningsåret, varje år räknas om med förändringen av inkomstindex från det föregående året, dividerat med talet 1,016. Detta motsvarar följsamhetsindexeringen i det allmänna pensionssystemet. Om balansindex har fastställts för ett år ska omräkningen göras med hänsyn till detta index.

9 §

I denna och följande paragraf regleras den övergångsvisa s.k. skyddsregeln. Motivet för denna anges i avsnitt 4.3.6. I paragraferna tas de nuvarande bestämmelser om ålderspension som ska tillämpas övergångsvis in. Skyddsregeln gäller inte bara ledamöter som var i tjänst vid ikraftträdandet utan även sådana som återkommer efter ikraftträdandet.

I *första stycket* anges villkoren för att en ledamot ska få ett tilläggsbelopp till ålderspensionen enligt de nya bestämmelserna. Villkoren är att ledamoten vid sin avgång, dock senast vid utgången av riksmötet 2013/14, ska ha fyllt 50 år och fullgjort minst sex hela år i riksdagen. Avvikande bestämmelser av kompletterande natur för den som varit talman finns i 11 §.

Genom att nuvarande regler på detta sätt får gälla till hösten 2014 hinner den som är född i början av oktober 1964 eller tidigare tjäna in hel ålderspension enligt nuvarande regler om han eller hon kom in i riksdagen senast vid valet 2002. Den som kom in i riksdagen vid valet 2006 hinner, om åldersvillkoret är uppfyllt, tjäna in 8/12 av hel ålderspension enligt nuvarande regler. Skyddsregeln tillämpas även på den som återkommer till riksdagen efter ikraftträdandet, vilket innebär att den som t.ex. fullgjort fyra år under valperioden 2002–2006 och sedan återkommer vid valet 2010 likaså kan tjäna in

8/12 av hel ålderspension enligt nuvarande regler. Den som är nyvald i riksdagen hösten 2010 kommer däremot inte att få något tilläggsbelopp enligt denna skyddsregel.

I *andra stycket* anges att tilläggsbeloppet utgör skillnaden mellan ett jämförelsebelopp (som avses motsvara ålderspensionen enligt nuvarande regler) och ålderspensionen enligt de nya reglerna. Den som fått pensionen reducerad på grund av förtida uttag ska inte få utfyllnad för sådan minskning genom tilläggsbeloppet. Tilläggsbeloppet beräknas för varje år som pensionär och ska ses som ett pensionsbelopp.

Tredje stycket innebär att även tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009 beaktas vid beräkning av tilläggsbelopp. Här anges också att statsrådstid under vissa förutsättningar får räknas in i de sex år som krävs för att skyddsregeln ska vara tillämplig. Det gäller endast statsrådstid för den som samtidigt är ledamot av riksdagen. Vidare ska statsrådstiden ha påbörjats före 2003. Om sådan statsrådstid avbryts och återupptas under 2003 eller senare beaktas inte tiden efter avbrottet. Statsrådstiden får inte heller ha gett rätt till statsrådspension, dvs. sådan pension som kunde beviljas enligt regler som gällde före 2003.

Enligt *fjärde stycket* betalas inte tilläggsbelopp ut för tid före 65-årsdagen.

Enligt *femte stycket* har den som har rätt till visstidspension enligt äldre bestämmelser inte rätt till tilläggsbelopp. Av 5 § framgår att för en sådan person ska inte heller tid före ikraftträdandet ge pensionsrätt enligt de nya reglerna.

10 §

I *första stycket* anges hur jämförelsebeloppet beräknas. Procentsatserna överensstämmer med dem som för närvarande gäller för ålderspension. Antalet hela år för fullt jämförelsebelopp är tolv år. Vad som avses med helt år anges i 1 kap. 3 §.

I *andra och tredje styckena* anges på vilket underlag jämförelsebeloppet beräknas. Underlaget motsvarar det som för närvarande gäller för beräkning av ålderspension. De arvoden som avses i tredje stycket 4 är de som i dag är pensionsgrundande enligt ersättningslagen. Pensionsgrundande är också arvode enligt företrädarlagen för tid då sådant varit aktuellt. Om statsrådstid inräknas enligt fjärde stycket grundas beräkningen också på statsrådsarvode, förutsatt att sådant arvode utgivits under den tid som följer av andra stycket. Sistnämnda bestämmelse motsvarar vad som gäller enligt tillämpningsföreskrifterna (RFS 2006:6) till 1 kap. 3 §.

Enligt *fjärde stycket* ska tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009 räknas in i antalet år. Även statsrådstid räknas in i antalet år, men endast statsrådstid för den som samtidigt är ledamot av riksdagen. Vidare ska statsrådstiden ha påbörjats före 2003. Om sådan statsrådstid avbryts och återupptas under 2003 eller senare beaktas inte tiden efter avbrottet. Bestäm-

melsen om statsrådstid motsvarar vad som gäller enligt tillämpningsföreskrifterna (RFS 2006:6) till 7 kap. 4 §.

Enligt *femte stycket* följer jämförelsebeloppet förändringen av prisbasbeloppet.

11 §

I denna paragraf finns avvikelser från 9 § för den som varit talman före 2010. Avvikelserna innebär att den som varit talman för tid före ikraftträdandet, och tjänstgör som talman eller ledamot för tid efter ikraftträdandet, inte får lägre ålderspension än vad han eller hon hade haft rätt till i form av talmanspension från 65 års ålder. Talmanspensionen ska beräknas enligt nuvarande regler, och villkoren för en talmanspension ska således vara uppfyllda. Bestämmelserna i denna paragraf tillämpas endast om de leder till ett högre jämförelsebelopp.

12 §

Ålderspension kan endast tas ut som hel förmån, men reglerna för uttag av pension är i övrigt flexibla. Enligt *första stycket* kan den som så önskar ta ut sin ålderspension redan från 61 års ålder. Att pensionsbeloppet då minskas i förhållande till antalet månader som återstår fram till 65 år följer av 7 §. Den som tar ut sin ålderspension i förtid kan inte samtidigt få inkomstgaranti, vilket följer av 13 kap. 2 §.

Någon tidpunkt när ålderspensionen senast ska börja betalas ut finns inte. Eftersom den som vill ha ålderspension enligt 14 § ska ansöka om det, är det möjligt att skjuta upp uttaget av ålderspensionen. Ett uppskjutet uttag efter 65 års ålder leder däremot inte till att ledamotspensionen enbart på grund av detta ökar.

Av *andra stycket* följer att ålderspensionen inte kan tas ut förrän ledamoten har lämnat sitt uppdrag. Ålderspensionen betalas inte heller ut samtidigt med arvode eller övergångsersättning enligt Europaparlamentets ledamotsstadga.

I *tredje stycket* anges att pensionsbelopp under 0,025 inkomstbasbelopp för år (för närvarande 1 270 kr) inte betalas ut.

13 §

I paragrafen anges att den som vill ha ålderspension ska ansöka om det. Ålderspensionen betalas inte ut för tid före ansökningsmånaden.

9 kap.

Den allmänna motiveringen till ändringarna i 9 kap. finns i avsnitt 4.4.

1 §

Enligt paragrafen ska sjukpension betalas ut till en ledamot som får hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning. Något formellt krav på att ledamoten avgår från uppdraget ska inte längre ställas. Den som inte har avgått har i och för sig rätt till arvode, men sjukavdrag görs då med hela arvodesbeloppet.

Rätten till sjukpension gäller även en ledamot som avgått innan Försäkringskassan hunnit bevilja sjuk- eller aktivitetsersättning. En förutsättning är dock att arbetsförmågan blivit helt eller i det närmaste helt nedsatt under ledamotstiden och oavbrutet varit det fram till den tid den hela sjuk- eller aktivitetsersättningen avser. Den som efter avgången oavbrutet har uppburit hel sjukpenning från Försäkringskassan får anses uppfylla villkoret att nedsättningen varat oavbrutet. I annat fall måste arbetsförmågans nedsättning styrkas på annat sätt. Sjukpension betalas ut för tiden före Försäkringskassans beslut endast i den mån den täcks av en retroaktiv sjuk- eller aktivitetsersättning och längst för sex månader före ansökan.

Villkoret att arbetsförmågan ska ha blivit nedsatt under ledamotstiden innebär även att en ledamot som är helt arbetsoförmögen på grund av sjukdom redan innan uppdraget påbörjas inte har rätt till sjukpension.

Sjukpension kan även beviljas en ersättare som uppfyller kravet på arbetsförmågans nedsättning under den tid förordnandet gäller.

Sjukpensionen ska betalas ut endast så länge personen har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan. I 9 § finns bestämmelser om anmälningsskyldighet för den som uppbär sjukpension.

Sjukpension beräknas även på talmansarvode.

2 §

Sjukpension betalas längst t.o.m. månaden innan personen fyller 65 år. Sjukpensionen kan upphöra tidigare, dels om sjuk- eller aktivitetsersättningen upphör före nämnda tidpunkt, dels om ledamoten väljer att ta ut ålderspension före 65 år.

Den nuvarande andra meningen tas bort eftersom pensionsrätt tjänas in med utgångspunkt i underlaget för sjukpensionen enligt vad som anges i 8 kap. 3 § tredje stycket.

5 §

I *första stycket* anges hur sjukpensionen beräknas. Den ska inte längre beräknas i förhållande till tidsfaktorn.

I *andra stycket* anges underlaget för beräkningen av sjukpension. Där framgår att sjukpensionen under de första fem åren från arbetsförmågans

nedsättning grundas på ledamotsarvodet och de eventuella tilläggsarvoden som ledamoten uppbar när arbetsförmågan blev helt nedsatt. Efter fem år från nämnda tidpunkt ska sjukpensionen grundas på talmans- eller ledamotsarvodet men inte på tilläggsarvoden. Procentsatserna är anpassade till dem som gäller enligt PA 03.

6 §

I paragrafen anges att nivån 7,5 gäller prisbasbeloppet. En definition av prisbasbeloppet finns i 1 kap. 6 §. Eftersom sjukpension inte längre betalas ut i förhållande till tidsfaktorn tas sista meningen bort.

7 §

Detta är en ny paragraf som anger att sjukpensionen följer förändringen i prisbasbeloppet, och att detta görs med utgångspunkt i när arbetsförmågan blev nedsatt på det sätt som krävs för sjukpension.

8 §

I denna nya paragraf anges att den som vill ha sjukpension ska ansöka om det. Sjukpension kan utges för högst sex månader före ansökningsmånaden.

9 §

I denna nya paragraf anges i *första stycket* att den som får sjukpension är skyldig att anmäla när sjuk- eller aktivitetsersättningen upphör eller när den reduceras till partiell förmån. Anmälningsskyldigheten ska fullgöras inom en månad från Försäkringskassans beslut.

I *andra och tredje styckena* anges villkoren för återkrav samt bestämmelser om ränta.

11 kap.

Detta är ett nytt kapitel. De allmänna motiveringarna till bestämmelserna finns i avsnitt 4.5.

1 §

I denna paragraf anges i *första stycket* i vilka situationer rätt till efterlevandepension föreligger. Rätt till efterlevandepension gäller om den avlidne vid dödsfallet var ledamot av riksdagen (punkt 1). Härmed avses även ersättare under förordnandetiden. Talman avses också. Vidare omfattas situationen då den avlidne fick sjukpension enligt denna lag vid tiden för dödsfallet (punkt 2). Slutligen omfattas situationen att den avlidne uppbar ålderspension enligt denna lag vid tiden för dödsfallet, om ålderspensionen för år då översteg 1,5 inkomstbasbelopp (punkt 3). Detta gäller även om ålderspensionen avsåg tid

före 65 år, men efterlevandepensionen grundas då på den reducerade pensionsnivån.

Bestämmelserna gäller enligt *andra stycket* även efterlevande till den som fyllt 65 år vid dödsfallet och skulle haft rätt till ålderspension över denna nivå om ålderspensionen hade börjat tas ut.

2 §

I denna paragraf avgränsas vilka efterlevande som är berättigade till efterlevandepension.

I *första stycket* regleras makes rätt till efterlevandepension och vem som kan jämföras med make. Registrerad partner enligt den upphävda lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap jämföras med make.

I *andra stycket* regleras barns rätt till efterlevandepension.

3 §

I *första stycket* anges huvudregeln för hur länge efterlevandepension betalas ut. Till make betalas pension ut under sex år och till barn t.o.m. den månad barnet fyller 20 år. Efterlevandepension till make ska under den här tiden inte upphöra om maken eller motsvarande gifter sig.

I *andra stycket* finns övergångsvisa bestämmelser om efterlevandepension till make fr.o.m. det sjunde året. Bestämmelserna kan sägas ersätta värdet vid ikraftträdandet av nuvarande kompletterande efterlevandepension för den som omfattas av de nya pensionsbestämmelserna. Rätt till pension enligt detta stycke upphör däremot när maken eller motsvarande gifter sig.

I båda fallen gäller enligt *tredje stycket* att efterlevandepensionen upphör efter den månad den pensionsberättigade avlider.

Tid i Europaparlamentet före den 14 juli 2009 beaktas enligt *fjärde stycket* också.

4 §

I denna paragraf anges storleken på efterlevandepensionen efter den som var ledamot eller talman vid dödsfallet. Efterlevandepensionen till make avser den som betalas ut under de första sex åren.

I *andra stycket* anges storleken på efterlevandepensionen till make och i *tredje stycket* pensionen till barn. Finns flera barn får varje barn det belopp som följer av tredje stycket. Efterlämnas ingen make får barnet, eller barnen tillsammans dela på, det belopp som annars hade utbetalats till make (*fjärde stycket*). Det är de barn som är berättigade till efterlevandepension till barn som får dela på sistnämnda belopp.

Underlaget för efterlevandepensionen är enligt *femte stycket* de arvoden och tilläggsarvoden som utbetalas av riksdagsförvaltningen vid tiden för dödsfallet. Detta framgår av hänvisningen till 8 kap. 4 §. Underlaget avser

arvodesbeloppen som sådana och före eventuellt sjukavdrag eller avdrag för föräldraledighet.

5 §

I denna paragraf anges storleken på efterlevandepensionen till make respektive barn om den avlidne hade sjukpension eller ålderspension. För make gäller det pensionen för de första sex åren. Även här gäller att, om make inte finns, barnen får dela på det pensionsbelopp som annars hade tillfallit maken.

Enligt 1 § ska den ålderspension som betalas ut vid dödsfallet uppgå till minst 1,5 inkomstbasbelopp för år, eller vid uppskjutet uttag av ålderspensionen, skulle ha uppgått till detta belopp,

6 §

Den kompletterande efterlevandepensionen ska inte finnas kvar annat än övergångsvis. Detta anges som en materiell bestämmelse i denna paragraf.

Enligt *första stycket* betalas sådan efterlevandepension ut till make fr.o.m. det sjunde året efter dödsfallet. Villkoren för sådan förlängd tid är enligt 3 § andra stycket att ledamoten fyllt 50 år vid ikraftträdandet av de nya reglerna och då hade varit i riksdagen minst sex hela år. Vidare ska äktenskapet eller motsvarande ha ingåtts senast den 31 december 2009 och senast den dag ledamoten fyllde 60 år. En sådan efterlevandepension betalas ut med samma nivå som gäller för år 2–6 med den ändringen att hel pension efter den som var ledamot vid dödsfallet förutsätter att tolv hela år fullgjorts i riksdagen. Hade ledamoten fullgjort mindre än tolv år betalas efterlevandepensionen ut med motsvarande andel.

Efterlevandepension fr.o.m. det sjunde året betalas enligt 3 § andra stycket ut längst till dess att den efterlevande maken eller därmed jämställd ingår äktenskap.

Enligt *andra stycket* beaktas även tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009.

Tid som tillgodoräknats i Europaparlamentets system ska enligt *tredje stycket* dock inte beaktas.

7 §

Efterlevandepensionen anknyts till prisbasbeloppet vid tiden för dödsfallet och räknas om vid förändring av detta.

8 §

I denna paragraf anges att den som vill ha efterlevandepension ska ansöka om det. Efterlevandepension kan betalas ut för högst sex månader före ansökningsmånaden.

13 kap.**2 §**

Paragrafen formuleras om så att det i *första stycket* endast anges att inkomstgarantin gäller den som varit riksdagsledamot och lämnar riksdagen. Av *andra stycket* följer dock att även tid i Europaparlamentet före den 14 juli 2009 ska beaktas.

Eftersom ålderspension ska kunna betalas ut före 65 års ålder anges i ett nytt *tredje stycke* att inkomstgaranti inte kan betalas ut samtidigt. Det anges också att inkomstgaranti inte kan betalas ut samtidigt med sjukpension.

5 §

I *andra stycket* begränsas tiden i Europaparlamentet till tid före den 14 juli 2009.

10 §

Genom ändringar i *första och andra styckena* begränsas tiden i Europaparlamentet till tid före den 14 juli 2009.

17 §

Genom att hänvisningen till 5 § avser hela andra stycket utsträcks efterlevandeskyddet i inkomstgarantin till att omfatta också efterlevande till f.d. ledamöter som vid avgången uppnått 50 års ålder och varit ledamot under minst sex år. Personkretsen barn anges på samma sätt som i bestämmelserna om efterlevandepension i 11 kap. 2 §.

18 §

I personkretsen läggs till den som enligt 11 kap. 2 § jämställs med efterlevande make. Därmed täcks samma grupp som har rätt till efterlevandepension, men fortfarande krävs särskilda skäl för att make eller därmed jämställd ska få efterlevandeskydd.

19 §

I paragrafen förlängs efterlevandeskyddet till att omfatta tiden t.o.m. den månad barnet fyller 20 år. Fortfarande gäller efterlevandeskydd till make, när särskilda skäl föreligger, under högst fem år.

20 §

Förmånen höjs till ett prisbasbelopp per förmånsberättigad.

21 §

I *andra stycket* begränsas retroaktivtiden till högst sex månader före ansökningsmånaden.

5.2 Lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

14 kap.

2 §

Ändringen innebär att en egenlivränta ska räknas om med prisbasbeloppet från det att den fastställs. Enligt övergångsbestämmelsen kommer detta att ske första gången 2011 och med utgångspunkt i prisbasbeloppet för 2010. Omräkningen ska dock inte knytas till basbeloppet för senare år än det år ledamoten fyller 64 år. Motiven för denna bestämmelse finns i avsnitt 4.3.6.

5.3 Lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet

10 kap.

2 §

Ändringen innebär att en egenlivränta ska räknas om med prisbasbeloppet från det att den fastställs. Enligt övergångsbestämmelsen kommer detta att ske första gången 2011 och med utgångspunkt i prisbasbeloppet för 2010. Omräkningen ska dock inte knytas till basbeloppet för senare år än det år ledamoten fyller 64 år. Motiven för denna bestämmelse finns i avsnitt 4.3.6.

5.4 Förslag till lag om upphävande av lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter av Europaparlamentet

Från och med den 1 januari 2010 kommer ersättningslagen att omfatta pensionsförmåner för ledamöter som fullgör tid i riksdagen efter nämnda datum och oavsett om de tidigare eller senare varit ledamöter av Europaparlamentet. Företrädarlagen upphör därför att gälla vid utgången av 2009.

Den upphävda lagen ska dock fortfarande tillämpas på egenpension och efterlevandepension som intjänats för tid före ikraftträdandet och inte avser personer som fullgör tid i riksdagen efter utgången av 2009. Företrädarlagen ska också tillämpas övergångsvis på inkomstgaranti, och därtill knutet efterlevandeskydd, som hänför sig till tid i Europaparlamentet och riksdagen som fullgjorts före upphörandet.

5.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter

5 §

I paragrafen anges uttryckligen att beslut som gäller ekonomiska förmåner åt en ledamot av Europaparlamentet avser den som varit ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009. Detta hindrar dock inte att personen kan ha varit ledamot av Europaparlamentet även för tid därefter.

7 §

Hänvisningen till företrädarlagen anges som den upphävda lagen.

5.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd

1 och 9 §§

Hänvisningen till företrädarlagen anges som den upphävda lagen.

5.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen

2 §

I första stycket fjärde punkten anges endast att det gäller förmåner enligt ersättningslagen och den upphävda företrädarlagen.

2 a §

Hänvisningen till företrädarlagen anges som den upphävda lagen

BILAGA 1

Sammanfattning av promemorian

I promemorian *Rapport med förslag till ändringar i ledamöternas pensions-system* redovisas förslag till ändringar i ledamöternas pensionssystem. Utgångspunkten bör vara att pensionsförmånerna beräknas på samma sätt oavsett ledamotens ålder. Även reglerna för omräkning av förmåner bör vara desamma oavsett ledamotens ålder. All tjänstgöringstid ska ge rätt till pension. Pensionerna ska vara på en rimlig nivå och möjligheten att tjäna in en hel ålderspension på tolv år ska därför avskaffas. Samma regler ska gälla för talman, och den särskilda talmanspensionen avskaffas.

Systemet måste fungera smidigt så att personer kan ”gå in i och ut ur politiken” utan att förlora i pensionshänseende. Systemet bör också fungera så neutralt som möjligt i förhållande till om och när en person ska kandidera, avgå, ändra tilläggsuppdrag etc. Ledamöternas pensionsförmåner ska, åtminstone tills vidare, vara förmånsbestämda, men reglerna görs mer lika ett avgiftsbestämt system genom att pensionsnivån bestäms av de sammanlagda inkomsterna under uppdragstiden. Härigenom blir ledamöternas pensionssystem mer flexibelt och anpassat till de speciella förutsättningar som gäller för ledamotsuppdraget.

I det nya systemet kommer alla förmåner att kallas ålderspension och tjänas in från 18 år och utan övre åldersgräns. Intjänandetiden begränsas till högst 30 år.

Riktmärket för pensionsnivån är den pension som en statstjänsteman beräknas få om han eller hon arbetar hos en statlig arbetsgivare från 23 års ålder och fortsätter där till 65 år, med en lön som hela tiden motsvarar ledamotsarvodet. I ledamöternas pensionssystem ska en sådan pensionsnivå kunna uppnås efter 30 års uppdragstid. Därmed kompenseras i viss mån för att ledamotsuppdraget kan medföra att löneutvecklingen i det tidigare förvärvsarbetet under tiden stannar av och får effekter på det fortsatta pensionsintjänandet vid en framtida återgång till yrkeslivet. Den som åtar sig ett ledamotsuppdrag ska inte behöva riskera att förlora i pensionshänseende.

En ledamot får pensionsrätt för utbetalt ledamotsarvode och vissa tilläggsarvoden med 0,72 % för inkomster som, omräknat till helår, understiger 7,5 inkomstbasbelopp (för närvarande 360 000 kr) och 2,40 % för inkomstdelar över denna nivå, dock högst 30 inkomstbasbelopp. Summan av intjänade pensionsrätter, omräknade med förändringen av inkomstindex, utgör det årliga pensionsbelopp som personen får vid pensioneringstillfället. Pensionsbeloppet räknas därefter årligen om med förändringen av inkomstindex.

De nya reglerna bör införas den 1 januari 2010 och omfatta alla ledamöter som då tjänstgör eller som senare kommer att tjänstgöra. Pensionsrätt för tjänstgöringstid före ikraftträdandet räknas om till det nya systemet, dock med viss schablonisering. Den nuvarande ordningen att hel ålderspension kan

tjänas in på tolv år bibehålls som en jämförelse ytterligare en valperiod, till valet 2014. Om sådan ålderspension skulle ha blivit högre än pensionen enligt det nya beräkningssättet betalas mellanskillnaden ut som ett tilläggsbelopp under pensionstiden.

De nya ålderspensionsreglerna beräknas öka pensionskostnaderna med 7 % om man jämför pensionens storlek vid 65 års ålder. Att pensionsbeloppen därefter ska omräknas med förändringen av inkomstindex i stället för prisbasbeloppet beräknas medföra en ökning av pensionskostnaderna med ytterligare ca 10 %. Övergångsvis ökar dock kostnaderna mer.

Nya regler föreslås även för efterlevandepension. Reglerna innebär bl.a. att möjligheten för make att få en livsvarig efterlevandepension upphör. Efter avgången och fram till ålderspensioneringen kommer efterlevande till ledamöter som varit minst sex hela år i riksdagen att i stället omfattas av det nuvarande efterlevandeskyddet för barn i inkomstgarantin. Detta efterlevandeskydd höjs till ett prisbasbelopp per år.

Reglerna för sjukpension ändras så att en ledamot som blivit helt sjukskriven under tjänstgöringen kan få sjukpension även om Försäkringskassans beslut om hel sjuk- eller aktivitetsersättning fattas först därefter. Nivåerna anpassas till dem som gäller i det statliga tjänstepensionssystemet.

Livräntor, som fastställts enligt nuvarande regler och avser ledamöter som avgått före 2010 och inte återvänder till riksdagen, ska med början 2011 omräknas vid förändringen av prisbasbeloppet. Den sammanlagda merkostnaden för hela utbetalningstiden beräknas uppgå till ca 20 miljoner kronor i 2008 års penningvärde.

BILAGA 2

Förteckning över remissinstanser

Remissyttranden över promemorian *Rapport med förslag till ändringar i ledamöternas pensionssystem* har avgetts av Riksdagens överklagandenämnd, Justitekanslern, Kammarrätten i Sundsvall, Försäkringskassan, Skatteverket, Statens pensionsverk, Premiepensionsmyndigheten, Örebro universitet och Sveriges kommuner och landsting.